

ROZSUDEK SOUDU (třetího senátu)

27. září 2006 *

Ve věci T-322/01,

Roquette Frères SA, se sídlem v Lestrem (Francie), zastoupená O. Prostem, D. Voillemotem a A. Choffelem, advokáty,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, původně zastoupené A. Bouquetem, W. Wilsem, A. Whelanem a F. Lelièvrem, poté A. Bouquetem, W. Wilsem a A. Whelanem, jako zmocněnci, ve spolupráci s A. Condominesem a J. Liygoniem, advokáty,

žalované,

jejímž předmětem je zaprvé návrh na zrušení článků 1 a 3 rozhodnutí K(2001) 2931 konečné ze dne 2. října 2001 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (COMP/E-1/36.756 – Glukonát sodný) v rozsahu, v němž stanoví

* Jednací jazyk: francouzština.

částku pokuty uložené žalobkyni, zadruhé návrh na snížení částky pokuty a zatřetí návrh na vrácení neoprávněně vybraných částek žalobkyni,

SOD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (třetí senát),

ve složení J. Azizi, předseda, M. Jaeger a F. Dehousse, soudci,
vedoucí soudní kanceláře: I. Natsinas, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 18. února 2004,

vydává tento

Rozsudek

Skutkový základ sporu

1 Roquette Frères SA (dále jen „Roquette“) je společností specializovanou v chemickém průmyslu. Vyrábí zejména glukonát sodný.

- 2 Glukonát sodný je součástí chelátových činidel, což jsou produkty deaktivující kovové ionty v průmyslových postupech. Tyto postupy zahrnují zejména průmyslové čištění (čištění lahví nebo nářadí), zpracování povrchů (antikoroziční zpracování, odmašťování, leptání hliníku) a čištění vod. Chelátová činidla jsou také používána v potravinářském průmyslu, kosmetickém průmyslu, farmaceutickém průmyslu, papírenském průmyslu, betonářském průmyslu i v dalších průmyslových odvětvích. Glukonát sodný se prodává na celém světě a konkurenční podniky jsou přítomny na světových trzích.

- 3 V roce 1995 dosáhl celkový prodej glukonátu sodného na světové úrovni přibližně 58,7 milionů eur, přičemž prodej uskutečněný v Evropském hospodářském prostoru (EHP) dosáhl přibližně 19,6 milionů eur. V rozhodné době byla téměř veškerá světová výroba glukonátu sodného v rukou pěti podniků, tedy zaprvé Fujisawa Pharmaceutical Co. Ltd (dále jen „Fujisawa“), zadruhé Jungbunzlauer AG (dále jen „Jungbunzlauer“), zatřetí Roquette, začtvrté Glucona vof (dále jen „Glucona“), podniku kontrolovaného společně až do prosince 1995 Akzo Chemie BV, 100 % dceřinou společností Akzo Nobel NV (dále jen „Akzo“), a Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA (dále jen „Avebe“) a zapáté Archer Midland Co. (dále jen „ADM“).

- 4 V březnu 1997 americké ministerstvo spravedlnosti informovalo Komisi o tom, že v návaznosti na šetření provedená na trzích s lyzinem a s kyselinou citrónovou bylo zahájeno rovněž šetření týkající se trhu s glukonátem sodným. V říjnu a v prosinci 1997, jakož i v únoru 1998 byla Komise informována, že Akzo, Avebe, Glucona, Roquette a Fujisawa přiznaly účast v kartelové dohodě sestávající z určování cen glukonátu sodného a rozdělování objemu prodeje uvedeného výrobku ve Spojených státech a jinde. Americké orgány uložily uvedeným podnikům pokuty v návaznosti na dohody uzavřené s americkým ministerstvem spravedlnosti.

- 5 Dne 18. února 1998 Komise zaslala na základě článku 11 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy

(Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), žádosti o informace hlavním výrobcům, dovozcům, vývozcům a kupujícím glukonátu sodného v Evropě.

6 V návaznosti na žádost o informace Fujisawa navázala kontakt s Komisí, aby ji informovala, že spolupracovala s americkými orgány v rámci šetření popsaného výše a že si přeje spolupracovat také s Komisí na základě sdělení Komise ze dne 18. července 1996 o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. C 207, s. 4, dále jen „sdělení o spolupráci“). Dne 12. května 1998 v návaznosti na setkání s Komisí uskutečněné dne 1. dubna 1998 Fujisawa Komisi předala písemné prohlášení a spis obsahující souhrn historie kartelové dohody a určitý počet dokumentů.

7 Dne 16. a 17. září 1998 Komise provedla na základě čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 šetření v prostorách společností Avebe, Glucona, Jungbunzlauer a Roquette.

8 Dne 10. listopadu 1998 Komise zaslala žádost o informace společnosti ADM. Dne 26. listopadu 1998 ADM oznámila svůj úmysl spolupracovat s Komisí. Na schůzi konané dne 11. prosince 1998 ADM předala „první část informací na základě [s]vé spolupráce“. Dne 21. ledna 1999 bylo Komisi předáno prohlášení podniku a dokumenty týkající se věci.

9 Dne 2. března 1999 Komise zaslala žádosti o podrobné informace společnostem Glucona, Roquette a Jungbunzlauer. V dopisech ze dnů 14., 19. a 20. dubna 1999 tyto podniky vyjádřily přání spolupracovat s Komisí a poskytnuly jí určité informace o kartelové dohodě. Dne 25. října 1999 Komise zaslala žádosti o doplňující informace společnostem ADM, Fujisawa, Glucona, Roquette a Jungbunzlauer.

- 10 Dne 17. května 2000 na základě informací, které jí byly sděleny, Komise zaslala oznámení námitek společnosti Roquette a dalším dotyčným podnikům z důvodu porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP (dále jen „dohoda o EHP“). Roquette a všechny ostatní dotyčné podniky předložily v odpovědi na námítky Komise písemné připomínky. Žádný z těchto účastníků nepožadoval konání slyšení ani nezpochybnil věcnou správnost skutkových zjištění uvedených v oznámení námitek.
- 11 Dne 11. května 2001 Komise zaslala žádosti o doplňující informace společnosti Roquette a ostatním dotyčným podnikům.
- 12 Dne 2. října 2001 Komise přijala rozhodnutí K(2001) 2931 konečné v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (COMP/E-1/36.756 – Glukonát sodný) (dále jen „Rozhodnutí“). Rozhodnutí bylo společnosti Roquette oznámeno dopisem ze dne 11. října 2001.
- 13 Rozhodnutí obsahuje zejména následující ustanovení:

„Článek 1

[Akzo], [ADM], [Avebe], [Fujisawa], [Jungbunzlauer] a [Roquette] porušily čl. 81 odst. 1 [...] ES a – od 1. ledna 1994 – čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP tím, že se účastnily dohody nebo pokračujícího jednání ve vzájemné shodě v odvětví glukonátu sodného.

Protiprávní jednání trvalo:

- v případě [Akzo], [Avebe], [Fujisawa] a [Roquette] od února 1987 do června 1995;
- v případě [Jungbunzlauer] od května 1988 do června 1995;
- v případě [ADM] od června 1991 do června 1995.

[...]

Článek 3

Za protiprávní jednání uvedené v článku 1 se ukládají následující pokuty:

a) [Akzo]	9 milionů eur
b) [ADM]	10,13 milionů eur
c) [Avebe]	3,6 milionů eur
d) [Fujisawa]	3,6 milionů eur
e) [Jungbunzlauer]	20,4 milionů eur
f) [Roquette]	10,8 milionů eur

[...]"

- 14 Pro účely stanovení pokut Komise v Rozhodnutí použila metodu uvedenou v pokynech o metodě stanovování pokut uložených na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3, dále jen „pokyny“), jakož i sdělení o spolupráci.
- 15 Zprvce Komise určila základní částku pokuty ve vztahu k závažnosti a délce trvání protiprávního jednání.
- 16 V tomto kontextu, pokud jde o závažnost protiprávního jednání, Komise byla především toho názoru, že dotyčné podniky se dopustily velmi závažného protiprávního jednání, vzhledem k jeho povaze, konkrétnímu dopadu na trh s glukonátem sodným v EHP a zeměpisnému rozsahu dotčeného trhu (bod 371 odůvodnění Rozhodnutí).
- 17 Dále měla Komise za to, že je třeba zohlednit skutečnou hospodářskou schopnost způsobit škodu soutěžitelům a stanovit pokutu na úrovni, která zaručí dostatečně odrazující účinek. V důsledku toho, na základě světových obrátů dosažených dotyčnými podniky v rámci prodeje glukonátu sodného v průběhu roku 1995, posledního roku období protiprávního jednání, které dotyčné podniky sdělily v návaznosti na žádosti o informace Komise a na základě kterých Komise stanovila podíly na trhu uvedených podniků, Komise rozdělila uvedené podniky do dvou kategorií. Do první kategorie zařadila podniky, které podle údajů, kterými Komise disponovala, měly na světovém trhu s glukonátem sodným podíly větší než 20 %, tedy Fujisawa (35,54 %), Jungbunzlauer (24,75 %) a Roquette (20,96 %). Pro tyto podniky Komise stanovila výchozí částku pokuty ve výši 10 milionů eur. Do druhé kategorie zařadila podniky, které podle údajů, kterými Komise disponovala, měly na světovém trhu s glukonátem sodným podíly menší než 10 %, tedy Glucona (přibližně 9,5 %) a ADM (9,35 %). Pro tyto podniky Komise stanovila výchozí částku pokuty ve

výši 5 milionů eur, tedy pro Akzo a Avebe, které společně vlastnily společnost Glucona, ve výši 2,5 milionů eur pro každou z nich (bod 385 odůvodnění Rozhodnutí).

18 Mimoto jednak za účelem zajištění dostatečně odrazujícího účinku pokuty, a jednak za účelem zohlednění skutečnosti, že velké podniky mají právní a ekonomické znalosti a infrastruktury, které jim umožní lépe rozpoznat, že jejich chování představuje protiprávní jednání, a jaké důsledky z něj vyplývají z pohledu práva hospodářské soutěže, Komise provedla úpravu uvedené výchozí částky. V důsledku toho, s ohledem na velikost a celkové zdroje dotyčných podniků, Komise použila násobící koeficient ve výši 2,5 na výchozí částky stanovené pro ADM a Akzo, a tím zvýšila uvedenou výchozí částku na 12,5 milionů eur v případě ADM a na 6,25 milionů eur v případě Akzo (bod 388 odůvodnění Rozhodnutí).

19 Co se týče délky trvání protiprávního jednání, jehož se dopustily jednotlivé podniky, výchozí částka byla dále zvýšena o 10 % za rok, což znamená zvýšení o 80 % pro společnosti Fujisawa, Akzo, Avebe a Roquette, o 70 % pro Jungbunzlauer a o 35 % pro ADM (body 389 až 392 odůvodnění Rozhodnutí).

20 Takto Komise stanovila základní částku pokuty ve výši 18 milionů eur pro Roquette. Ohledně ADM, Akzo, Avebe, Fujisawa a Jungbunzlauer byla základní částka stanovena ve výši 16,88 milionů eur, 11,25 milionů eur, 4,5 milionů eur, 18 milionů eur a 17 milionů eur (bod 396 odůvodnění Rozhodnutí).

21 Zadruhé byla na základě přitěžujících okolností zvýšena základní částka pokuty uložené společnosti Jungbunzlauer o 50 % z toho důvodu, že uvedený podnik měl v rámci kartelové dohody vedoucí roli (bod 403 odůvodnění Rozhodnutí).

- 22 Zatřetí Komise přezkoumala a zamítla argumenty některých podniků ohledně toho, že jim měly být přiznány polehčující okolnosti (body 404 až 410 odůvodnění Rozhodnutí).
- 23 Začtvrté na základě bodu B sdělení o spolupráci Komise přiznala společnosti Fujisawa „velmi podstatné snížení“ (tedy 80 %) výše pokuty, kterou by jí udělila, pokud by ke spolupráci nedošlo. Komise krom toho měla za to, že ADM nesplňuje podmínky stanovené v bodě C téhož sdělení pro nárok na „podstatné snížení“ výše své pokuty. Konečně na základě části D sdělení o spolupráci Komise schválila „podstatné snížení“ (tedy 40 % snížení) výše pokuty pro ADM a Roquette a 20 % snížení výše pokuty pro Akzo, Avebe a Jungbunzlauer (body 418, 423, 426 a 427 odůvodnění).
- 24 Dne 19. března 2002 zrušila Komise Rozhodnutí v rozsahu, v němž bylo přijato ohledně Jungbunzlauer. Dne 29. září 2004 Komise přijala nové rozhodnutí K(2004) 3598 v řízení podle článku 81 ES a článku 53 dohody o EHP (COMP/E-1/36.756 – Glukonát sodný) (dále jen „rozhodnutí ze dne 29. září 2004“) ohledně Jungbunzlauer a tří dalších společností skupiny Jungbunzlauer (Jungbunzlauer Ladenburg GmbH, Jungbunzlauer Holding AG a Jungbunzlauer Austria AG), které jim ukládá pokutu ve výši 19,04 milionů eur za jejich účast na kartelové dohodě v odvětví glukonátu sodného. Dne 23. prosince 2004 tyto čtyři společnosti, kterým bylo určeno posledně uvedené rozhodnutí, podaly vůči tomuto rozhodnutí žalobu k Soudu. Tato žaloba byla zapsána v kanceláři Soudu pod číslem T-492/04.

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení

- 25 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 20. prosince 2001 Roquette podala projednávanou žalobu.

26 Na základě zprávy soudce zpravodaje se Soud (třetí senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření, stanovených v článku 64 jednacího řádu Soudu, položil účastníkům řízení písemné otázky, na které posledně uvedení odpověděli ve stanovených lhůtách.

27 Účastníci řízení byli vyslechnuti na jednání konaném dne 18. února 2004.

28 V návaznosti na přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 ohledně zejména Jungbunzlauer, Roquette dopisem ze dne 2. února 2005 požadovala přijetí organizačních procesních opatření na základě čl. 64 odst. 4 jednacího řádu Soudu a podpůrně, aby Soud přijal jakékoliv užitečné opatření, jako je znovuotevření jednání nebo spojení věcí. Soud s ohledem na obecnou zásadu řádného výkonu spravedlnosti vyzval Komisi, aniž by znovu otevřel řízení, aby se vyjádřila k návrhu Roquette. Dopisem ze dne 7. března 2005 Komise oznámila, že má za to, že není namístě žádostem Roquette vyhovět.

29 Roquette navrhuje, aby Soud:

— zrušil článek 1 Rozhodnutí v rozsahu, v němž má za to, že protiprávní jednání trvalo, co se jí týče, od února 1987 do června 1995;

— zrušil článek 3 Rozhodnutí v rozsahu, v němž jí ukládá pokutu ve výši 10,8 milionů eur;

- použil svoji pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci ke snížení částky pokuty, která jí byla uložena;

- nařídil, aby jí Komise vrátila částku neoprávněně vybrané pokuty (jistinu s úroky ve výši 3,76 %);

- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

30 Komise navrhuje, aby Soud:

- zamítl žalobu;

- uložil Roquette náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

- 31 Žalobní důvody uplatňované Roquette, které se všechny týkají určení částky pokuty, která jí byla uložena, se zaprvé týkají závažnosti protiprávního jednání, zadruhé délky trvání protiprávního jednání, zatřetí existence polehčujících okolností, začtvrté její spolupráce v průběhu správního řízení a zapáté použití zásady *ne bis in idem* s ohledem na pokuty, které jí byly uloženy americkými orgány.

*I – K závažnosti protiprávního jednání**A – Úvod*

- 32 Co se týče posouzení závažnosti protiprávního jednání Komisí, Roquette uvádí tři žalobní důvody vycházející zaprvé z nesprávného určení obratu, který měl být zohledněn, zadruhé z nesprávného posouzení konkrétního dopadu kartelové dohody na dotčený trh a zatřetí z nezohlednění chování Roquette.
- 33 Před rozhodnutím o opodstatněnosti těchto jednotlivých žalobních důvodů je užitečné připomenout některé prvky posouzení provedené Komisí v jejím Rozhodnutí týkající se závažnosti protiprávního jednání.
- 34 Z Rozhodnutí vyplývá, že pro posouzení závažnosti protiprávního jednání Komise měla nejprve za to, že dotčené podniky se dopustily velmi závažného protiprávního jednání vzhledem k jeho povaze, konkrétnímu dopadu na trh s glukonátem sodným v EHP a zeměpisnému rozsahu dotčeného trhu v celém EHP (body 334 až 371 Rozhodnutí).
- 35 Komise měla dále za to, že s dotčenými podniky bylo třeba „zacházet rozdílně, aby byla zohledněna jejich skutečná hospodářská schopnost způsobit významnou újmu soutěžitelům a [...] určit pokutu na úrovni, která by zajistila dostatečný odrazující účinek“. V tomto kontextu Komise uvedla, že zohlední specifickou váhu každého podniku, a tedy skutečný účinek jeho protiprávního jednání na hospodářskou soutěž (body 378 a 379 odůvodnění Rozhodnutí).

- 36 Za účelem posouzení těchto skutečností se Komise rozhodla vycházet z obratu dosaženého podniky, kterých se týká prodej glukonátu sodného na světové úrovni v průběhu posledního roku trvání protiprávního jednání, tedy roku 1995. Komise v tomto kontextu měla za to, že „[vzhledem k tomu, že] trh glukonátu sodného je globální, je tento obrat nejlepším možným ukazatelem schopnosti zúčastněných podniků způsobit významnou újmu ostatním hospodářským subjektům na společném trhu nebo v EHP“ (bod 381 odůvodnění Rozhodnutí). Komise dodala, že podle ní pro tuto metodu svědčí i skutečnost, že se jedná o celosvětovou kartelovou dohodu, jejímž cílem je zejména rozdělení trhů na celosvětové úrovni, a tudíž vymanění některých oblastí trhu EHP z hospodářské soutěže. Komise se nadto domnívala, že celosvětový obrat strany kartelové dohody rovněž poskytuje představu o jejím přispění k účinnosti kartelové dohody jako celku, nebo naopak o nestabilitě, která by kartelovou dohodu postihla, pokud by se na ní uvedená strana nepodílela (bod 381 odůvodnění Rozhodnutí).
- 37 Na tomto základě se Komise rozhodla vymezit dvě kategorie podniků, tedy jednak kategorii tvořenou „třemi hlavními výrobci glukonátu sodného, [kteří] měli na světovém trhu podíly větší než 20 %“, a jednak kategorii tvořenou podniky „s podíly na světovém trhu glukonátu sodného podstatně nižšími (méně než 10 %)“ (bod 382 odůvodnění Rozhodnutí). Komise tak stanovila základní částku 10 milionů eur pro podniky první kategorie, která obsahovala Fujisawa, Jungbunzlauer a Roquette, jejichž podíly na trhu dosahovaly 36 %, 25 % a 21 %, a základní částku 5 milionů eur pro podniky náležející do druhé kategorie, tedy Glucona a ADM, jejichž podíly na trhu dosahovaly přibližně 9 % u každé z nich. Vzhledem k tomu, že Glucona byla společně držena společnostmi Akzo a Avebe, Komise stanovila pro každou z těchto společností základní částku 2,5 milionů eur (bod 385 Rozhodnutí).
- 38 Konečně, jednak aby pokuta měla dostatečně odrazující účinek, a jednak aby byla zohledněna skutečnost, že velké podniky mají právní a ekonomické znalosti a infrastruktury, které jim umožní lépe rozpoznat, že jejich chování představuje protiprávní jednání, a jaké důsledky z něj vyplývají z pohledu práva hospodářské soutěže, Komise provedla úpravu uvedené výchozí částky. V důsledku toho,

s ohledem na velikost a celkové zdroje dotyčných podniků, Komise použila násobící koeficient ve výši 2,5 na výchozí částky stanovené pro ADM a Akzo, a stanovila tedy částku pokuty podle závažnosti protiprávního jednání na 12,5 milionů eur v případě ADM a na 6,25 milionů eur v případě Akzo (bod 388 odůvodnění Rozhodnutí).

B – *K určení obratu*

1. Argumenty účastníků řízení

39 Roquette v podstatě tvrdí, že Komise nevymezila správně obrat, který měl být zohledněn pro výpočet základní částky pokuty. Podle Roquette bylo toto nesprávné posouzení Komise způsobeno tím, že Komise zohlednila obrat, který zahrnuje obrat z jejích „mateřských vod“ (prekursorů glukonátu), zatímco Komise uznala, že trh glukonátů sodných zohledněný pro kartelovou dohodu nezahrnoval „mateřské vody“.

40 Poté, co Roquette připomněla, že „mateřské vody“ byly vyloučeny z působnosti Rozhodnutí, zdůrazňuje, že z jejího dopisu ze dne 19. listopadu 1999, jakož i z její odpovědi ze dne 3. května 1999 na žádost Komise o informace ze dne 2. března 1999 a z jejích vyjádření ze dne 25. července 2000 k oznámení námitek vyplývá, že glukonát sodný v tekuté podobě, který vyrábí, odpovídá pouze „mateřským vodám“ vzešlým z jejího specifického výrobního postupu, a že je tedy odlišný od glukonátu jejích konkurentů. Na tomto základě zpochybňuje, že by si Komise nemohla uvědomit, že „tekutý glukonát“, na který odkazuje Roquette, odpovídá „mateřským vodám“, a nikoliv glukonátu sodnému v tekuté podobě, tak jak je vyráběn jejími soutěžiteli. V tomto ohledu odkazuje rovněž na vyjádření Komise v její žalobní odpovědi, kde konkludentně připouští, že to, co Roquette nazývá „mateřské vody“, není přesně totéž, co glukonát sodný v tekuté podobě.

- 41 Roquette zpochybňuje, že by nepřítomnost odkazu na „mateřské vody“ v jejích odpovědích ze dne 3. května 1999 a ze dne 21. května 2001 na žádosti o informace ze dne 2. března 1999 a ze dne 11. května 2001 mohla odůvodnit skutečnost, že Komise nerozlišuje „mateřské vody“ od glukonátů sodných v tekuté podobě. Zdůrazňuje, že na žádosti o informace odpověděla v souladu s formáty zavedenými Komisí, které nerozlišovaly „tekuté glukonáty“ od „mateřských vod“. Krom toho podle Roquette informace sdělené v jejích odpovědích, mezi jiným obraty, měly být posouzeny ve světle dřívějších vysvětlení uvádějících, že její tekuté glukonáty nebyly výrobky, na které se vztahovala kartelová dohoda. Odkazuje v tomto rovněž na spis společnosti Fujisawa ze dne 12. května 1998, ve kterém se podle ní uznává, že „mateřské vody“ nejsou konečným výrobkem a nebyly do kartelové dohody zahrnuty. Konečně podle Roquette skutečnost, že účastníci řízení neuvedli vyloučení tekutého glukonátu sodného Roquette z kartelové dohody, nebrání tomu, že všechny třetí osoby a Komise uznaly vyloučení „mateřských vod“ z kartelové dohody. Komise tak podle Roquette mohla vědět, že to, co Roquette nazývala „tekutý glukonát“, byly ve skutečnosti „mateřské vody“.
- 42 Roquette tedy tvrdí, že nemohla tušit nepochopení Komise, pokud jde o povahu jejího tekutého glukonátu sodného, a že pokud Komise měla za to, že informace, které měla k dispozici, byly nedostačující, neprojevila náležitou péči tím, že si nevyžádala nezbytná vysvětlení, co se týče rozlišování mezi „tekutým glukonátem“ Roquette a tekutým glukonátem jiných podniků pro účely výpočtu obratu (rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Gruber + Weber v. Komise, T-310/94, Recueil, s. II-1043, bod 242). Podle Roquette by větší péče ze strany Komise posledně uvedené umožnila získat další dokumenty osvědčující výrobu „mateřských vod“ Roquette. Konečně Roquette předkládá potvrzení svého generálního ředitele potvrzující, že tekutý glukonát sodný Roquette odpovídal „mateřským vodám“ a že Roquette nevyráběla jiné tekuté glukonáty sodné, než jsou její „mateřské vody“.
- 43 Podpůrně má Roquette za to, že podle judikatury není přezkum přičitatelnosti nesprávnosti ve výpočtu pokuty relevantní a že při existenci nesprávnosti musí být

pokuta každopádně tomu odpovídajícím způsobem snížena (rozsudek Soudu ze dne 11. března 1999, *Aristrain v. Komise*, T-156/94, *Recueil*, s. II-645, body 584 až 586).

44 Roquette má tedy za to, že její obrat, který měl být zohledněn pro určení částky pokuty, neměl zahrnovat prodej jejích „mateřských vod“. Obrat zohledněný v bodě 48 odůvodnění Rozhodnutí pro výpočet základní částky pokuty však zahrnuje obrat „mateřských vod“ Roquette.

45 Důsledkem tohoto nesprávného posouzení Komise bylo, že obrat Roquette za výrobek, který byl předmětem protiprávního jednání, byl nižší než zohledněný obrat. Z důvodu tohoto nesprávného posouzení Komise jednala v rozporu se svými vlastními pravidly a s pravidly stanovenými v této oblasti Soudním dvorem, jakož i se zásadami rovnosti a proporcionality. Roquette by tedy neměla být zařazena mezi výrobce „první kategorie“, jejichž podíl na trhu je vyšší než 20 % a jejichž základní částka pokuty je stanovena na 10 milionů eur, a Komise uložila příliš vysokou pokutu.

46 Roquette dále připomíná, že podle judikatury je obrat podstatným prvkem pro posouzení váhy každého podniku zúčastněného na kartelové dohodě a že pouze obrat tvořený výrobky, které tvoří předmět kartelové dohody, může být zohledněn jako ukazatel rozsahu protiprávního jednání (rozsudky Soudního dvora ze dne 7. června 1983, *Musique diffusion française a další v. Komise*, 100/80 až 103/80, *Recueil*, s. 1825, bod 120, a rozsudek Soudu *Gruber + Weber v. Komise*, bod 42 výše, bod 237, a ze dne 11. března 1999, *Ensidesa v. Komise*, T-157/94, *Recueil*, s. II-707). Má za to, že zachování téže pokuty po snížení obratu v důsledku vyloučení výsledků týkajících se „mateřských vod“ porušuje zásady rovného zacházení a proporcionality. Vedle toho připomíná nezávislost Soudu vůči Komisi, co se týče stanovení pokut s přihlédnutím k pravomoci Soudu, pokud jde o přezkum v plné jurisdikci.

- 47 Komise odmítá veškeré argumenty Roquette. Má za to, že jí nic neumožňovalo vědět, že tekutý glukonát sodný Roquette odpovídal „mateřským vodám“. Podle Komise Roquette vědomě udržovala v tomto ohledu nejednoznačnost. Pro podložení tohoto tvrzení odkazuje na odpovědi Roquette na její žádosti o informace ze dne 3. května 1999 a ze dne 21. května 2001 a na obchodní dokument připojený k dopisu Roquette ze dne 19. listopadu 1999. Komise podotýká, že Roquette v každém z těchto dokumentů uvádí tekutý glukonát sodný, aniž by upřesňovala, že tvoří „mateřské vody“. Ostatně odkazy na tekutý glukonát sodný a na „mateřské vody“ v dopise Roquette ze dne 19. listopadu 1999 neumožňují učinit s jistotou závěr, že Roquette prodávala pouze tekutý glukonát sodný typu „mateřské vody“. Komise zdůrazňuje skutečnost, že Roquette věděla, že žádosti o informace byly určeny pro posouzení trhu dotčeného kartelovou dohodou, aby bylo možno přistoupit k výpočtu pokut. Má tedy za to, že není příliš věrohodné, že by Roquette v odpověď na žádosti o informace neuvedla povahu svého tekutého glukonátu sodného z důvodu snahy o dodržení formuláře, který jí byl předán, a z obavy, že by tím, že se od něj odchýlí, nesplnila svou povinnost spolupráce. Komise zpochybňuje relevantnost rozsudku Gruber + Weber v. Komise, bod 42 výše, jehož se dovolává Roquette, neboť v projednávaném případě ji Roquette uvedla v omyl. Konečně Komise uvádí, že žádný účastník kartelové dohody v průběhu řízení neuvedl, že glukonát sodný Roquette v tekuté podobě mohl být z kartelové dohody vyloučen.
- 48 Komise podpůrně tvrdí, že i kdyby měl být výrobek Roquette v tekuté podobě vyloučen pro výpočet obratu týkajícího se jejího glukonátu sodného, neovlivnilo by to počáteční částku 10 milionů eur stanovenou Komisí pro pokutu.
- 49 V tomto ohledu uvádí, že pokuta musí být úměrná závažnosti a délce trvání protiprávního jednání, a nikoliv vlastnímu obratu podniku. Pokyny stanoví, že tato závažnost musí být posouzena vzhledem k povaze protiprávního jednání, důsledku protiprávního jednání na trh, pokud je možno jej měřit, a zeměpisnému rozsahu dotčeného trhu. Krom toho hlava I A pokynů, jakož i judikatura uznávají, že

uplatňování zásady rovnosti může vést, pro jedno a totéž jednání, k uplatnění rozdílných částek pro dotčené podniky, aniž by byl základem této rozdílnosti aritmetický výpočet (rozsudek Soudu ze dne 13. prosince 2001, Acerinox v. Komise, T-48/98, Recueil, s. II-3859, bod 90).

50 V projednávaném případě má Komise za to, že i kdyby měl být podíl Roquette na trhu snížen z 20,96 % na 17,4 %, Roquette by zůstala jedním ze tří hlavních výrobců glukonátu sodného, kterému by bylo třeba stanovit počáteční částku 10 milionů eur. Zůstala by daleko před ADM a mateřskými společnostmi společnosti Glucona, které měly podíl na trhu méně než 10 % a kterým byla uložena pokuta o částce 5 milionů eur.

2. Závěry Soudu

51 Úvodem je třeba uvést, že v souladu s body 34 a 38 odůvodnění Rozhodnutí je nesporné, že výrobek, který je předmětem protiprávního jednání, je glukonát sodný, který obsahuje pevný glukonát sodný, tekutý glukonát sodný a kyselinu glukonovou, s vyloučením výrobku nazývaného „mateřské vody“.

52 Z bodů 48 a 381 odůvodnění Rozhodnutí navíc vyplývá, že obraty zohledněné Komisí byl čerpány z odpovědí účastníků kartelové dohody na žádosti o informace Komise a že tyto obraty odpovídají číselným údajům vycházejícím z prodeje glukonátu sodného každého z členů kartelové dohody na celosvětové úrovni v průběhu posledního roku protiprávního jednání, tedy v průběhu roku 1995. Komise tak měla na tomto základě za to, že za rok 1995 byl světový obrat Roquette za glukonát sodný ve výši 12 293,62 tisíc eur a její podíl na světovém trhu z něj vyplývající byl odhadován na 20,96 % (bod 48 odůvodnění Rozhodnutí).

- 53 Na písemný dotaz Soudu Komise potvrdila, že částka 12 293,62 tisíc eur odpovídá 80 216 582 francouzským frankům (FRF), tedy částce, kterou Roquette Komisi oznámila ve své odpovědi na žádost o informace ze dne 21. května 2001. Z této odpovědi ze dne 21. května 2001 vyplývá, že částka 80 216 582 FRF, přejímající světový obrat Roquette za glukonát sodný v roce 1995, odpovídá částce obratu Roquette za glukonát sodný v pevné podobě (60 517 501 FRF), za glukonát sodný v tekuté podobě (16 029 382 FRF) a za kyselinu glukonovou (3 669 699 FRF) v roce 1995.
- 54 Konečně Roquette ve své replice přiložila osvědčení vystavené svým generálním ředitelem, podle kterého v roce 1995 a dříve prodávala pod názvem „tekutý glukonát“ pouze „mateřské vody“. Komise nezpochybnila správnost tohoto prohlášení ani ve své duplice, ani ve svých odpovědích na písemné dotazy Soudu, ani na jednání.
- 55 Je tedy nesporné, že obrat Roquette zohledněný Komisí zahrnoval obrat dosažený prodejem „mateřských vod“, zatímco tento výrobek nebyl součástí předmětu kartelové dohody. Z toho vyplývá, že obrat Roquette zohledněný pro určení částky pokuty je nesprávný. Roquette tak byla nesprávně uložena pokuta, jejíž částka neodráží odpovídajícím způsobem její postavení na výrobkovém trhu, který byl předmětem protiprávního jednání.
- 56 Důsledky této nesprávnosti budou posouzeny po rozboru ostatních žalobních důvodů vznesených Roquette v rámci výkonu pravomoci Soudu, pokud jde o soudní přezkum v plné jurisdikci.

C – Ke konkrétnímu dopadu kartelové dohody

1. Úvodní poznámky

57 Roquette v podstatě tvrdí, že Komise nezohlednila omezený účinek kartelové dohody při posouzení jejího konkrétního dopadu na dotčený trh. Komise tedy jednala v rozporu se svou vlastní praxí a ustálenou judikaturou, čímž porušila čl. 15 nařízení č. 17 a zásadu proporcionality.

58 V tomto ohledu je třeba připomenout ustálenou judikaturu, podle které musí být závažnost protiprávních jednání stanovena v závislosti na více skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci a její kontext, a to aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (usnesení Soudního dvora ze dne 25. března 1996, SPO a další v. Komise, C-137/95 P, Recueil, s. I-1611, bod 54; rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise, C-219/95 P, Recueil, s. I-4411, bod 33; rozsudek Soudu ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487, bod 443).

59 Ve svých pokynech (bod 1 A, první pododstavec) Komise uvedla, že pro posouzení závažnosti protiprávního jednání zohledňuje kromě vlastní povahy tohoto protiprávního jednání a rozsahu dotčeného zeměpisného trhu „konkrétní dopad [protiprávního jednání] na trh, pokud jej lze měřit“.

60 Co se týče projednávaného případu, z bodů 334 až 388 odůvodnění Rozhodnutí vyplývá, že Komise skutečně stanovila částku pokuty, určenou podle závažnosti

protiprávního jednání, s ohledem na tato tři kritéria. V tomto kontextu měla zvláště za to, že kartelová dohoda měla „skutečný dopad“ na trh glukonátu sodného (bod 371 odůvodnění Rozhodnutí).

- 61 V bodě 340 odůvodnění Rozhodnutí Komise svůj rozbor uvedla následujícím způsobem:

„Komise se domnívá, že protiprávní jednání, kterého se dopustily podniky, jež v průběhu doby, které se týká toto Rozhodnutí, pokrývaly více než 90 % světového trhu a 95 % evropského trhu s glukonátem sodným, mělo skutečný dopad na tento trh v EHP, protože bylo pečlivě prováděno. Jelikož ujednání směřovala zvláště k omezení objemu prodeje, k uplatňování vyšších cen, než ty, které by byly jinak uplatňovány, a k omezení prodeje určitým zákazníkům, tato ujednání musela ovlivnit běžná pravidla chování na trhu a tedy mít na tento trh dopad.“

- 62 V bodě 341 odůvodnění Rozhodnutí zdůraznila, že „[v] nejvyšším možném rozsahu rozlišovala mezi otázkou provádění dohod a otázkou jejich dopadu na trh“, ale že „nicméně nevyhnutelně došlo k překrývání některých skutkových okolností, které byly použity k dosažení závěrů o těchto dvou bodech“.

- 63 Po tomto úvodu Komise zaprvé analyzovala provádění kartelové dohody (body 342 až 351 odůvodnění Rozhodnutí). Podle ní bylo provádění kartelové dohody prokázáno různými skutečnostmi, které se vztahovaly k tomu, co považovala za základní kámen kartelové dohody, a sice prodejní kvóty. Kromě toho Komise uplatnila skutečnost, že „[k]artelová dohoda se vyznačovala stálou snahou určovat cílové nebo minimální ceny“, a doplnila, že podle jejího názoru „[t]yto ceny [musely] mít dopad na chování účastníků, i když je tito účastníci systematicky nedosahovali“

(bod 348 odůvodnění Rozhodnutí). Komise dospěla k závěru, že „není [možné] pochybovat o účinnosti provádění [kartelové dohody]“ (bod 350 odůvodnění Rozhodnutí).

64 Zadruhé Komise posoudila dopad protiprávního jednání na trh s glukonátem sodným. V tomto ohledu nejdříve odkázala na posouzení relevantního trhu v bodech 34 až 41 odůvodnění Rozhodnutí. Dále Komise podložila následující závěr použitím odkazu na posouzení již provedené v bodech 235 a 236 odůvodnění Rozhodnutí a odvoláním se na dvě tabulky (dále jen „grafy“) získané v prostorách Roquette (bod 354 odůvodnění Rozhodnutí):

„Takový vývoj cen, jaký vyplývá z [grafů] nalezených u Roquette v průběhu šetření, ukazuje, že cíl sledovaný účastníky kartelové dohody byl dosažen, přinejmenším částečně. Dva [grafy], které ukazují vývoj cen ve [francouzských francích (FRF)] na evropském trhu s glukonátem sodným v letech 1977 až 1995, ukazují pokles cen v roce 1985. Tento pohyb pravděpodobně vyplýval ze zániku dřívější kartelové dohody a na to navazující zvýšení využití výrobních kapacit. Na konci [roku] 1986 se úroveň cen snížila téměř na polovinu oproti začátku [roku] 1985. Je velmi pravděpodobné, že použití dohod zakládajících novou kartelovou dohodu od [roku] 1986 citelně přispělo ke značnému zvýšení (zdvojnásobení) cen zjištěnému mezi roky 1987 a 1989. Po poklesu cen v roce 1989, méně výraznému než v roce 1985, zůstala úroveň cen až do roku 1995 o nějakých 60 % vyšší než v roce 1987.“

65 V bodech 235 a 236 odůvodnění Rozhodnutí, na které odkazuje bod 354 odůvodnění tohoto Rozhodnutí, Komise uvedla následující:

„(235) Dva dokumenty získané během šetření v prostorách Roquette jsou dostatečně zřejmé a představují důkazy výsledků kartelové dohody

o glukonátu sodném. Obsahují zejména [graf] znázorňující průměrnou ‚evropskou‘ cenu glukonátu sodného v letech 1977 až 1995.

(236) [Jeden z grafů] jednoznačně ukazuje, že v roce 1981 a 1987, když byla prováděna ‚první‘ a ‚druhá‘ kartelová dohoda, ceny prudce vzrostly. V roce 1985 se ceny prudce snížily, což odpovídá ukončení ‚první kartelové dohody‘, když od ní odstoupila Roquette. Mezi rokem 1987 a 1989 zaznamenala cena glukonátu sodného značné zvýšení, ve skutečnosti se zdvojnásobila. Poté v letech 1989 až 1995 zůstala cena o nějakých 60 % vyšší než ceny během období propadu v roce 1987. Je namístě poznamenat, že na rozdíl od období let 1981–1986 ceny glukonátu sodného mohly být udrženy na značně vysoké úrovni až do roku 1995.“

66 Následně Komise shrnula, analyzovala a odmítla rozdílné argumenty, které uplatnily dotyčné strany v průběhu správního řízení, aby vyvrátily závěr, který vyvodila z grafů nalezených v prostorách Roquette. Co se týče argumentů ADM, která obzvláště uplatnila, že ke stejnému vývoji cen by došlo bez kartelové dohody, Komise uvedla následující (body 359, 365 a 369 odůvodnění Rozhodnutí):

„(359) [...] Argumenty ADM neprokazují přesvědčivým způsobem, že provádění kartelové dohody nemohlo hrát žádnou úlohu při výkyvech cen. I když je pravda, že ke scénáři navrženému ADM by mohlo dojít i bez kartelové dohody, tento scénář je rovněž perfektně slučitelný se situací, kdy existuje kartelová dohoda. Zvýšení kapacity zaznamenané uprostřed 80. let mohlo být jak důvodem, tak důsledkem ukončení první kartelové dohody (1981–1985). Co se týče vývoje cen od roku 1987, je zcela slučitelný se znovuoživením kartelové dohody uskutečněným v této době. V důsledku toho skutečnost, že se ceny glukonátu sodného začaly zvyšovat, nemůže být

zcela vysvětlena pouhou hospodářskou soutěží, ale musí být vykládána s ohledem na dohodu uzavřenou mezi účastníky o „nejnižších cenách“, rozdělení tržních podílů, jakož i o informačním systému a systému dohledu. Všechny tyto faktory přispěly k úspěšnému zvýšení cen.

[...]

- (365) [Jeden z grafů] nalezených u Roquette potvrzuje, že mezi rokem 1991 a 1995, tedy v období, kdy se ADM účastnila kartelové dohody, zůstaly ceny stabilní nebo se mírně snížily. Nic nenaznačuje tomu, že ceny prudce poklesly, a ještě méně, že nebyly ziskové. Odchod ADM z trhu může být nejpravděpodobněji vysvětlen závažnými technickými problémy, se kterými se setkala okamžitě po přistoupení ke kartelové dohodě a které přetrvávaly. Proto nebyla nikdy schopna dodržet své prodejní kvóty.

[...]

- (369) Konečně je nemyslitelné, že by se strany rozhodly opakovaně se setkávat po celém světě, aby si přidělily prodejní kvóty, stanovily ceny a rozdělily si zákazníky, během tak dlouhé doby a s přihlédnutím mimo jiné k vystavení se rizikům, pokud by podle nich neměla kartelová dohoda žádný nebo omezený dopad na trh s glukonátem sodným.“

67

Z pohledu této analýzy mohou být jednotlivé žalobní důvody uvedené Roquette, pokud jde o prokázání existence konkrétního dopadu kartelové dohody Komisí, rozlišeny podle toho, zda se týkají toho, co Komise dovozovala z provedení kartelové dohody, skutečností zohledněných Komisí pro prokázání provedení a účinku

kartelové dohody a nezohlednění jiných skutečností při posouzení konkrétního dopadu kartelové dohody Komisí.

2. Ohledně toho, že Komise zvolila nesprávný přístup pro prokázání, že kartelová dohoda měla konkrétní dopad na trh

a) Argumenty účastníků řízení

⁶⁸ Na okraj svých zpochybnění relevantnosti skutečností zohledněných Komisí pro prokázání provedení a účinku kartelové dohody Roquette zpochybňuje, že Komise mohla prokázat existenci konkrétního dopadu na základě toho, co dovozovala z provedení kartelové dohody.

⁶⁹ Roquette zvláště odmítá jednak analýzu Komise v bodech 340 až 351 odůvodnění Rozhodnutí, kde Komise tvrdí, že jelikož kartelová dohoda byla pečlivě provedena, musela ovlivnit běžné schéma chování a že skutečné provádění dohod nezbytně nepředpokládá přesné uplatnění stejných cen a objemů na trhu, avšak že postačuje sblížení dohodnuté hladiny. Roquette pak dále zpochybňuje to, že Komise v bodě 369 odůvodnění Rozhodnutí dovedla existenci dopadu na trh z opakovaných setkání účastníků během dlouhého období nehledě na rizika.

⁷⁰ Komise zpochybňuje opodstatněnost této argumentace.

b) Závěry Soudu

71 Nejdříve je třeba připomenout, že podle znění bodu 1 A prvního pododstavce pokynů bere Komise při stanovení pokuty podle závažnosti protiprávního jednání v úvahu zejména „skutečný dopad [protiprávního jednání] na trh, pokud jej lze měřit“.

72 V tomto ohledu je namístě analyzovat přesný význam slov, „pokud jej [tzn. skutečný dopad] lze měřit“. Obzvláště je třeba určit, zda ve smyslu těchto slov může Komise přihlédnout ke skutečnému dopadu protiprávního jednání v rámci svého výpočtu pokut jen tehdy, jestliže může tento dopad kvantifikovat.

73 Jak Komise právem tvrdila, přezkum dopadu kartelové dohody na dotčený trh nezbytně znamená uchýlit se k domněnkám. V tomto kontextu musí Komise zejména zkoumat, jaká by byla cena dotčeného výrobku, kdyby kartelová dohoda neexistovala. Přitom při přezkumu důvodů skutečného zvýšení cen je nebezpečné spekulovat o příslušném podílu každého z těchto důvodů. Je třeba přihlédnout k objektivní okolnosti, že z důvodu kartelové dohody o cenách se účastníci právě vzdali své svobody soutěžit v oblasti cen. Hodnocení vlivu jiných faktorů, než je toto dobrovolné rozhodnutí účastníků kartelové dohody o nesoutěžení, je nezbytně založeno na rozumné pravděpodobnosti, kterou není možné přesně vyčíslit.

74 Proto, pokud nemá být toto kritérium, k němuž může být přihlédnuto při stanovení výše pokuty, zbaveno svého užitečného účinku, nemůže být Komisi vytýkáno, že se opřela o skutečný dopad kartelové dohody na relevantní trh, bez ohledu na skutečnost, že nemůže tento dopad kvantifikovat nebo poskytnout k tomuto předmětu nějaké číselné posouzení.

- 75 V důsledku toho musí být skutečný dopad kartelové dohody na dotčený trh považován za dostatečně prokázaný, pokud je Komise schopna poskytnout konkrétní a důvěryhodné indicie, které s přiměřenou pravděpodobností ukazují, že kartelová dohoda měla dopad na tento trh.
- 76 V projednávaném případě ze shrnutí analýzy provedené Komisí (viz body 61 až 66 výše) vyplývá, že Komise vycházela ze dvou nepřímých důkazů pro učinění závěru, že existuje „skutečný dopad“ kartelové dohody na trh. Jednak totiž uvedla skutečnost, že členové kartelové dohody pečlivě prováděli ujednání kartelové dohody (viz zejména bod 340 odůvodnění Rozhodnutí, uvedený v bodě 61 výše) a že kartelová dohoda trvala během dlouhého období (bod 369 odůvodnění Rozhodnutí, uvedený v bodě 66 výše). Krom toho měla za to, že grafy zabavené v prostorách Roquette ukazovaly určitou časovou shodu mezi cenami stanovenými kartelovou dohodou a cenami skutečně uplatňovanými na trhu členy kartelové dohody (bod 354 odůvodnění Rozhodnutí, uvedený v bodě 64 výše).
- 77 Je třeba nejprve zdůraznit, že Komise se nespokojila s vyvozením konkrétního dopadu na trh s glukonátem sodným pouze ze skutečného provádění kartelové dohody. Jak totiž vyplývá z výňatků z Rozhodnutí uvedených výše, Komise se pokud možno snažila zkoumat odděleně provádění kartelové dohody a její konkrétní dopad na trh, když v podstatě měla za to, že provádění kartelové dohody je předchodí a nezbytnou podmínkou k prokázání jejího konkrétního dopadu, aniž by bylo podmínkou dostačující k tomuto prokázání (viz v tomto smyslu bod 341 odůvodnění Rozhodnutí). V bodě 341 odůvodnění Rozhodnutí Komise jistě připustila, že „nevyhnutelně došlo k překrývání některých skutkových okolností, který byly použity k dosažení závěrů o těchto dvou bodech“ – což je důvod, pro nějž Komise ne vždy použila, jak uvádí Roquette, v rámci každé z částí své analýzy vhodné výrazy – avšak nic to nemění na tom, že Komisi nemůže být vytýkáno, že zaměnila provádění

a konkrétní dopad kartelové dohody. Ostatně z důvodu svého charakteru jako předběžné podmínky konkrétního dopadu kartelové dohody je skutečné provádění kartelové dohody počátkem nepřímého důkazu existence konkrétního dopadu kartelové dohody.

78 Krom toho nemůže být Komisi vytýkáno, že měla za to, že jakmile členové kartelové dohody představují více než 90 % světového trhu a 95 % trhu EHP glukonátu sodného a věnují významné úsilí organizaci, sledování a dohledu nad ujednáními této kartelové dohody, její provádění je silným nepřímým důkazem existence účinků na trh, přičemž se rozumí (viz bod 167 výše), že v projednávaném případě se Komise neomezila na tuto analýzu.

79 Komise měla nadto platně za to, že váha tohoto ukazatele se s délkou trvání kartelové dohody zvyšuje. Dobré fungování složité kartelové dohody týkající se jako v projednávaném případě stanovení cen, rozdělení trhů a výměny informací totiž působí zejména značné administrativní a řídicí náklady. Komise tedy mohla mít rozumně za to, že skutečnost, že podniky pokračovaly v protiprávním jednání a zajistily účinnost jeho administrativního řízení během dlouhého období, a to navzdory rizikům vlastním takovým nedovoleným činnostem, ukazuje, že členové kartelové dohody měli z této kartelové dohody určitý prospěch, a tudíž že tato dohoda měla konkrétní dopad na dotčený trh, i když tento dopad nebyl kvantifikovatelný.

80 Z předchozího vyplývá, že Komise nepřijala nesprávný přístup pro posouzení konkrétního dopadu kartelové dohody na trh glukonátu sodného.

3. K žalobním důvodům vycházejícím ze skutečností zohledněných Komisí osvědčujících provádění a účinky dohody

a) Co se týče různých fází kartelové dohody

Argumenty účastníků řízení

- 81 Podle Roquette Komise v Rozhodnutí rozlišuje tři fáze provádění protiprávního jednání, tedy fázi „přípravnou“ (od května 1986 do dubna 1987), fázi „operační“ (od dubna 1987 do května 1990, dne přistoupení ADM k dohodě) a fázi „úpadku“ (od května 1990 do června 1995). Roquette tvrdí, že toto rozlišení je zřejmě založeno na úrovni dopadu kartelové dohody na trh a že Komise odpovídajícím způsobem neposoudila účinky kartelové dohody v průběhu první a poslední fáze.
- 82 Roquette má za to, že v průběhu přípravné fáze neexistoval žádný skutečný protisoutěžní účinek na dotčený trh, neboť účastníci se v ní pouze kontaktovali a shodli se na vůdčích zásadách kartelové dohody. Stejně jako Komise v bodě 106 odůvodnění Rozhodnutí uznala, že schůze z května 1986 zůstala bez účinku, a neměla tedy být zohledněna pro posouzení účinku kartelové dohody, má Roquette za to, že schůze z 19. a 20. února 1987 zůstala bez účinku, a že tedy rovněž neměla být Komisí zohledněna. Podle Roquette bylo v průběhu posledně uvedené schůze diskutováno pouze o zásadách kartelové dohody, avšak nikoliv o praktických pravidlech, o kterých bylo rozhodnuto až na schůzi z 11. a 12. dubna 1987. Komise tedy mohla zohlednit účinky protiprávního jednání až od dubna 1987, a nikoliv od února 1987, jak to učinila.

83 Roquette má krom toho za to, že Komise zanedbala zohlednění funkčních slabostí kartelové dohody v průběhu období jejího úpadku pro posouzení účinků kartelové dohody na trh. Komise tak nezohlednila zpochybnění kompenzačního systému způsobeného nemožností ADM dodržet kvóty, které jí byly přiděleny již od jejího přistoupení ke kartelové dohodě, i když Komise tyto skutečnosti uznává v bodech 100, 200 a 209 odůvodnění Rozhodnutí. Komise rovněž nezohlednila neexistenci provádění zásad, které byly na schůzích dohodnuty, zejména co se týče poskytnutí údajů týkajících se prodeje a dodržování kvót účastníky. Roquette zvláště tvrdí, že Komise nezohlednila její odmítnutí účastnit se systému externího dohledu, což jí poskytovalo určitý rozhodovací prostor.

84 Komise navrhuje zamítnutí této argumentace.

Závěry Soudu

85 Co se týče nezohlednění jednotlivých období kartelové dohody, je třeba nejprve podotknout, že na rozdíl od tvrzení Roquette Komise nezjišťuje úroveň dopadu kartelové dohody v závislosti na každé z fází kartelové dohody. Z bodu 352 a následujících odůvodnění Rozhodnutí totiž vyplývá, že Komise zohlednila dopad kartelové dohody na základě jednoho jediného období zahrnujícího celou dobu trvání protiprávního jednání.

86 Krom toho, co se týče neexistence účinku kartelové dohody v přípravném období kartelové dohody, z Rozhodnutí zřejmá vyplývá, že v průběhu schůze ve dnech 19. a 20. února 1987 v Amsterdamu Benckiser GmbH (která v roce 1988 postoupila své aktivity týkající se glukonátu sodného společnosti Jungbunzlauer), Fujisawa, Glucona a Roquette uzavřely obecnou rámcovou dohodu, jejíž podrobnosti měly být

zkoumány na následující schůzi, stanovené za dva měsíce ve Vancouveru (body 108 a 109 odůvodnění Rozhodnutí), a že na schůzi ve dnech 11. a 12. dubna 1987 ve Vancouveru tytéž strany, jakož i Finnsugar upřesnily zásady provádění kartelové dohody (body 112, 113, 115 a 116 Rozhodnutí).

- 87 Zatímco na schůzi ve dnech 19. a 20. února 1987 v Amsterdamu bylo dohodnuto, co se týče zásady stanovení, zmrazení a dodržování podílů na trhu na základě skutečného obratu předchozího roku nebo dvou předchozích let, že referenčním obratem měl být obrat z roku 1986 (bod 108 odůvodnění Rozhodnutí) a že podíly na trhu měly být rozděleny podle určitého klíče. Tato posledně uvedená skutečnost vyplývá ze zprávy zástupce Roquette ze dne 3. března 1997, předložené Roquette v průběhu správního řízení u Komise. Na schůzi ve dnech 19. a 20. února 1987 v Amsterdamu byla tedy mezi účastníky dohodnuta alespoň některá praktická pravidla umožňující částečné použití kartelové dohody. Její provádění od tohoto dne tedy nemůže být zpochybněno, a to nehledě na různá pozdější upřesnění.
- 88 Co se týče nezohlednění snížení účinků kartelové dohody během období jejího úpadku, z Rozhodnutí jasně vyplývá, že nedodržení kvót společností ADM způsobilo četné neshody mezi jednotlivými členy kartelové dohody a žádosti o opuštění kompenzačního systému (viz zejména body 100, 200 a 209 odůvodnění Rozhodnutí). Avšak neschopnost ADM naplnit svou prodejní kvótu, zatímco ostatní účastníci kartelové dohody omezili svou nabídku výrobků, snižovala ještě více nabídku glukonátu sodného na trhu, což nezmenšovalo, ale spíše posilovalo účinek kartelové dohody na trhu.
- 89 Krom toho, co se týče tvrzení Roquette týkajících se toho, že strany v průběhu tohoto období úpadku nedodržovaly sdělování údajů týkajících se jejich prodeje a dodržování kvót, je třeba uvést, že Roquette se omezila na to, že na podporu tohoto argumentu uvedla své odmítnutí účastnit se systému externího dohledu, což jí ponechalo určitou volnost. Na základě ustálené judikatury přitom skutečné chování,

o němž podnik tvrdí, že jej přijal, není pro účely posouzení dopadu kartelové dohody na trh relevantní, jelikož účinky, které mají být zohledněny, jsou ty, které vyplývají z celého protiprávního jednání, na kterém se podílel (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, body 150 a 152, a rozsudek Soudu ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, T-224/00, Recueil, s. II-2597, body 160 a 167). Argument nezohlednění snížení účinků kartelové dohody v průběhu období jejího úpadku je tedy rovněž neopodstatněný.

90 Konečně i kdyby se ukázalo, že kartelová dohoda nebyla během přípravného období a období svého úpadku prováděna, nemůže to každopádně samo o sobě osvědčovat neexistenci dopadu této kartelové dohody na trh. Dopad kartelové dohody není nezbytně v korelaci s její délkou trvání. Nemůže tak být vyloučeno, že pokud kartelová dohoda nemá žádný účinek během dlouhé doby, avšak má zničující účinek během krátké doby, bude účinek této kartelové dohody stejně významný jako účinek kartelové dohody, která měla určitý účinek po celou svou dobu. Neexistence účinku nebo existence omezeného účinku kartelové dohody během některých období, i kdyby se prokázala, tedy nesvědčí nezbytně o menším účinku, než je účinek kartelové dohody, který trval během celé doby jejího trvání.

91 Vzhledem k tomu, co předchází, musí být žalobní důvody Roquette vycházející z nezohlednění jednotlivých období kartelové dohody zamítnuty.

b) Pokud jde o neuskutečnění cílů kartelové dohody během operačního období

Úvod

92 Roquette má rovněž za to, že kartelová dohoda měla omezený dopad v průběhu své „operační“ fáze (od dubna 1987 do května 1990), což Komise náležitě nezohlednila.

Roquette zvláště uvádí nezohlednění omezených účinků kartelové dohody z důvodu slabiny systému dohledu a neuskutečnění cílů kartelové dohody, kterými jsou zavedení kvót, stanovení cen a rozdělení zákazníků.

- 93 V tomto ohledu je třeba především zdůraznit, že Komise v projednávaném případě neprokazuje účinek kartelové dohody na základě úplného uskutečnění těchto cílů. Komise má za to, že výměny údajů mezi stranami, podrobné určení podílů na trhu, stanovení cílových nebo nejnižších cen a přidělení zákazníků členům kartelové dohody na schůzích svědčí v první řadě o provádění kartelové dohody. Vzhledem k tomuto provádění a vývoji cen na trhu glukonátu sodného, tak jak podle Komise vyplývá z grafů zabavených v prostorách Roquette, Komise dospěla k závěru, že první cíl sledovaný členy kartelové dohody, tedy umělé zachování vysoké ceny glukonátu sodného (bod 354 odůvodnění Rozhodnutí) byl alespoň částečně uskutečněn.
- 94 Je tedy třeba zabývat se každou z námitek Roquette, pokud jde o neuskutečnění cílů kartelové dohody, aby bylo určeno, zda tyto žalobní důvody mohou zpochybnit existenci provádění, tak jak byla prokázána Komisí. Vzhledem k tomu, že provádění kartelové dohody je předchozí podmínkou existence konkrétního dopadu uvedené kartelové dohody, činí totiž zpochybnění provádění kartelové dohody prokázání existence konkrétního dopadu kartelové dohody nemožným.

System dohledu

— Argumenty účastníků řízení

- 95 Roquette namítá, že systém dohledu, který má být klíčovým prvkem účinků kartelové dohody, byl zcela nedostatečný. To Komise uznala v bodech 93, 172, 195

a 214 odůvodnění Rozhodnutí a Roquette zdůraznila ve svém memorandu o spolupráci ze dne 22. července 1999 (dále jen „memorandum ze dne 22. července 1999“), které uvádí, že členové dohody poskytovali nesprávné údaje. Komise však při svém posouzení závažnosti protiprávního jednání tuto nedostatečnost systému dohledu nezohlednila.

96 Komise navrhuje tuto argumentaci zamítnout.

— Závěry Soudu

97 Co se týče systémů dohledu, tedy zaprvé systému zajištěného prostřednictvím švýcarské důvěrnické společnosti, která shromažďovala statistické údaje o členech kartelové dohody, jakož i systému, v jehož rámci jeden z členů kartelové dohody shromažďoval údaje jednotlivých členů kartelové dohody, aby je následně předával ostatním členům kartelové dohody (bod 92 odůvodnění Rozhodnutí), není zpochybňováno, že nefungovaly bezvadně, takže údaje převzaté v těchto systémech plně neodráží tržní realitu.

98 Žádná ze skutečností uváděných Roquette nicméně neumožňuje zpochybnit skutečnost, že údaje byly účastníky kartelové dohody v rámci systému dohledu sdělovány. Sdělované údaje krom toho, i když připustíme jejich přibližný charakter, musely mít alespoň určitou relevantnost, a tedy užitečnost pro účastníky kartelové dohody. Účastníci totiž v žádném okamžiku nepřestali sdělovat údaje systému dohledu a nadále se setkávali, aby o tom diskutovali a určovali na tomto základě kvóty.

- 99 Komise tedy mohla v bodě 344 odůvodnění Rozhodnutí platně dospět k závěru, že strany dohody uplatňovaly systém dohledu, byť nikoliv bezvadný.

Kvóty

— Argumenty účastníků řízení

- 100 Roquette namítá, že cíl zavedení systému prodejních kvót byl z velké části neutralizován nedostatečností systému dohledu. Z bodů 181, 196, 200, 209 a 225 odůvodnění Rozhodnutí ostatně jasně vyplývá skutečnost, že dodržování kvót bylo trvale zdrojem těžkostí. Roquette navíc v průběhu celé své spolupráce s Komisí posledně uvedenou upozorňovala na nedodržování kvót. Ve svém memorandu ze dne 22. července 1999 tak uvedla, že vždy vyráběla a prodávala na maximum svých průmyslových kapacit – čímž tedy vylučovala jakoukoli představu omezení výroby nebo prodeje – přičemž sledovala vývoj poptávky. Roquette zdůrazňuje, že Komise tento skutkový stav nezpochybnila, avšak že jej ve své analýze nezohlednila. Rovněž uvedla překročení prodejních kvót některými členy kartelové dohody, což zpochybňuje důvěryhodnost tvrzení Komise, pokud jde o přesnost ročního přiděleného množství. Roquette má konečně za to, že její analýza je potvrzena jejími významnými překročeními přidělených kvót, což se projevilo ztrátou významného zákazníka na základě sankce uložené ostatními členy kartelové dohody.
- 101 Roquette zpochybňuje sled úvah Komise, který ji vede k tomu, že má na základě slabých odchylek mezi dohodnutými kvótami a objemy skutečně prodanými za to, že systém kvót byl stranami „účinně prováděn“ (bod 346 odůvodnění Rozhodnutí).

Podle Roquette nemůže být takový závěr vyvozen z číselných údajů sdělených účastníky v rámci kartelové dohody, neboť je jasně prokázáno, že tyto údaje byly pro většinu z nich nesprávné a že v jejím případě neměl systém kvót žádný dopad na její obchodní politiku. Neúčinnost systému kvót je prokázána neschopností členů kartelové dohody přinutit Roquette nebo ADM dodržet jejich kvóty. Roquette konečně zpochybňuje, že by Komise mohla posoudit v bodě 347 odůvodnění Rozhodnutí uplatňování kvót jako výsledek „podrobného vypracování“, jelikož stanovení kvót s kompenzačním systémem zmírňuje jeho důslednost.

102 Komise navrhuje tyto argumenty zamítnout.

— Závěry Soudu

103 Co se týče zohlednění kvót Komisí, má Roquette zaprvé za to, že účinnost systému kvót je z velké části neutralizována nedostatečností systému dohledu. Vzhledem k tomu, že však, jak bylo uvedeno v bodě 98 výše, případné slabiny systému dohledu nemohly zpochybnit jeho uplatňování, nemohly rovněž ovlivnit uplatňování systému kvót díky tomuto systému dohledu.

104 Roquette zadruhé namítá nedodržování kvót účastníky. Pokud, jak to uvádí Komise v Rozhodnutí, některé skutečnosti jistě dokazují nedodržování kvót některými hospodářskými subjekty, je třeba zdůraznit, že účastníci pokračovali v pravidelných jednáních o těchto kvótách a jejich dodržování. To dostatečně dokazuje, že systém

kvót byl účastníky vypracován a že byl alespoň částečně uplatňován. Pokud by totiž jednání ohledně kvót byla čistě teoretická, jak to tvrdí Roquette, účastníci by se nenamáhalí nadále tyto kvóty projednávat.

- 105 Krom toho se jeví, aniž by to bylo Roquette zpochybňováno, že mezi některými stranami docházelo, pokud jde o dodržování těchto kvót, k roztržkám. Je tak poukazováno na rozepři mezi stranami, když zástupci Finnsugar oznámili svůj úmysl podstatně zvýšit svůj podíl na trhu (bod 125 odůvodnění Rozhodnutí). Skutečnost, že Finnsugar tento úmysl oznámila, a reakce, kterou vyprovokovala, jsou ukazateli existence předchozí dohody ohledně kvót a rozdělení podílů na trhu. Stejně tak nabádání směřující k tomu, aby ADM dodržovala své kvóty, a nespokojenost společnosti Glucona, která následovala po nedodržení uvedených kvót ze strany ADM, naznačují, že Glucona se cítila vázána kvótami přidělenými účastníkům na základě kartelové dohody, a tedy svými vlastními kvótami, což umožňuje domnívat se, že je v daném okamžiku dodržovala (bod 193 odůvodnění Rozhodnutí).
- 106 Roquette zatřetí tvrdí, že Komise nemohla spoléhat na číselné údaje sdělené stranami v rámci kartelové dohody, neboť je prokázáno, že tyto údaje byly většinou nesprávné. Roquette má tedy za to, že Komise nemohla prokázat provádění kartelové dohody na základě malého rozdílu mezi kvótami a objemy skutečně prodanými.
- 107 I když jistě nemůže být vyloučeno, že některé strany kartelové dohody předaly nesprávné číselné údaje, které ostatní strany kartelové dohody považovaly za správné, strany si skutečně vzájemně sdělovaly číselné údaje a podíly na trhu byly přesně vypočítávány a rozdělovány mezi strany. Tyto skutečnosti ukazují na provádění kartelové dohody.

108 Roquette začtvrté namítá, že skutečnost, že ani ona sama, ani ADM nemohly být donuceny dodržovat své kvóty, svědčí o neexistenci fungování kompenzačního systému. Roquette má krom toho za to, že stanovení kvót s kompenzačním systémem má zmírňovat jejich důslednost, a že Komise tedy nemůže z pouhého uplatňování kvót vyvodit, že byly předmětem podrobného vypracování účastníky.

109 V tomto ohledu je třeba připomenout, že kompenzační systém spočíval v tom, že na ročním základě a o odchyly mezi roční kvótou přidělenou podniku a jeho skutečným prodejem byly zvyšovány nebo snižovány kvóty přidělené tomuto podniku následující rok. Podniku, který jeden rok překročil roční kvótu, která mu byla přidělena, tak byla jeho roční kvóta následujícího roku snížena o odchytku mezi jeho kvótou a jeho skutečným prodejem předchozího roku a naopak (bod 99 odůvodnění Rozhodnutí).

110 Skutečnost, že ADM a Roquette nikdy nemohly být donuceny dodržovat své kvóty, však nezbytně nesvědčí o neuplatňování kompenzačního systému. Skutečnost, že ADM nashromáždila přebytky kvót vzhledem k ostatním členům dohody z důvodu skutečnosti, že nedokázala dodržovat svou kvótu, což způsobilo nespokojenost společnosti Glucona (bod 193 odůvodnění Rozhodnutí), totiž prokazuje, že nedodržování kvót ze strany ADM bylo sankcionováno a že kompenzační systém fungoval. Ze skutečnosti, že kompenzační systém zmírňuje důslednost kvót, ostatně nemůže být vyvozeno, že byl vypracován s větší či menší přesností. Přesnost zdůrazněná Komisí se každopádně týkala pouze stanovení kvót jako takových. Konečně, tento argument není skutkově podložen, jelikož v projednávaném případě není důslednost kvót zmírněna kompenzačním systémem; kompenzační systém totiž umožňuje pouze odložit sankci za nerespektování kvót. Roquette krom toho sama uvádí, že účastník nemohl tento kompenzační systém zneužít, neboť jak to vyplývá z memoranda ze dne 22. července 1999, svým nedodržením kvót ztratila společnost Glucona, významného zákazníka pro trh s glukonátem sodným, a to jako sankci uloženou ostatními členy kartelové dohody.

111 Komise tedy existenci uplatňování systému kvót prokázala.

Ceny

— Argumenty účastníků řízení

- 112 Roquette má rovněž za to, že stanovení prahových nebo cílových cen ve skutečnosti nikdy nefungovalo. Body 199 a 209 odůvodnění Rozhodnutí a memorandum ze dne 22. července 1999 svědčí o nedodržování prahových nebo cílových cen účastníky. Tvrzení uvedené v bodě 219 odůvodnění Rozhodnutí, podle kterého prahové nebo cílové ceny byly dodržovány, bylo prokázáno pouze co se týče společnosti Glucona.
- 113 Roquette má krom toho za to, že Komise nezohlednila údaje, které jí poskytla, umožňující konstatovat, že odchylky mezi cenami stanovenými stranami a cenami jí uplatňovanými byly velmi významné a že tyto její ceny byly systematicky pod cílovými nebo nejnižšími cenami. Pro ozřejmění těchto tvrzení Roquette ve své žalobě uvádí ve formě tabulek seznam svých hlavních zákazníků v Evropě a své ceny uplatňované od roku 1989 do roku 1994.
- 114 Roquette krom toho uvádí, že v celém memorandu ze dne 22. července 1999 upozorňovala Komisi na skutečnost, že cílová cena stanovená stranami byla čistě teoretická.

- 115 Roquette má krom toho za to, že argument Komise, podle kterého je provádění dohod ohledně cen prokázáno, když se uplatňované ceny přibližují dohodnuté hladině (bod 348 odůvodnění Rozhodnutí), je v projednávaném případě platný pouze pro cílové ceny, a nikoliv pro ceny nejnižší.
- 116 Komise navrhuje tyto argumenty zamítnout.

— Závěry Soudu

- 117 Co se týče nedostatku fungování systému prahových nebo cílových cen, není zpochybňováno, že účastníci uvedli některé případy nepoužití dohodnutých cen (viz zejména body 199 a 209 odůvodnění Rozhodnutí).
- 118 Nemůže z toho však být vyvozeno, že tyto cílové nebo nejnižší ceny nebyly nikdy uplatňovány. Jak uznává Roquette, z bodu 219 odůvodnění Rozhodnutí tak vyplývá, že Glucona sledovala cílové ceny.
- 119 Mimoto na rozdíl od toho, co tvrdí Roquette, tento bod odůvodnění není jediný, který svědčí o uplatňování dohodnutých cen některými účastníky. Z bodu 204 odůvodnění Rozhodnutí tak vyplývá, že interní zpráva společnosti Jungbunzlauer svědčí o tom, že tato společnost uplatňovala prahovou cenu dohodnutou na schůzi kartelové dohody.

- 120 Komise tedy přiměřeně prokázala, že ceny stanovené účastníky nebyly čistě teoretické a že účastníci dohody o cenách prováděli, i když nikoliv systematicky.
- 121 Tento závěr není zpochybněn skutečností, i když by byla prokázána, že Roquette se nikdy neřídila stanovením cen, tak jak bylo zavedeno kartelovou dohodou, a že její skutečná cena se systematicky a významně odchylovala od cílové ceny. Jak bylo totiž uvedeno výše v bodě 89, ve stadiu přezkumu kvalifikace závažnosti protiprávního jednání Komisi Soud nemůže přezkoumávat vlastní chování podniků, jelikož účinky, které mají být zohledněny pro stanovení obecné úrovně pokut, nejsou ty, které vyplývají ze skutečného chování, o kterém podnik tvrdí, že mu bylo vlastní, avšak ty, které vyplývají z celého protiprávního jednání, kterého se účastnil.
- 122 Roquette má konečně za to, že stanovisko Komise, podle kterého skutečné provádění kartelové dohody o cílových cenách a objemech prodeje nezbytně nepředpokládá, že na trhu budou zjištěny přesně stejné ceny a objemy, ale že stanovení cen účastníky blížící se dohodnuté hladině postačuje k prokázání uplatňování dohody (bod 348 odůvodnění Rozhodnutí), není v projednávaném případě platné. Má za to, že toto stanovisko Komise je relevantní pouze vůči cílovým cenám, a nikoliv vůči nejnižším cenám. V projednávaném případě však existují pouze nejnižší ceny. V tomto ohledu postačuje konstatovat, že Roquette neprokázala, v čem by se takové stanovisko mělo pro nejnižší ceny lišit.
- 123 Komise tedy mohla oprávněně dospět k závěru, že existuje provádění kartelové dohody o cenách glukonátu sodného účastníky.

Rozdělení zákazníků

— Argumenty účastníků řízení

124 Roquette tvrdí, že se nikdy neúčastnila ujednání týkajících se zákazníků a že zachovala dříve dosažený objem trhu, což svědčí o neúčinnosti systému výměny zákazníků, a tedy zpochybňuje účinek kartelové dohody.

125 Komise v tomto ohledu neuvádí specifické argumenty.

— Závěry Soudu

126 Co se týče tvrzení Roquette, pokud jde o neúčinnost systému výměny zákazníků, je třeba podotknout, že Roquette tento argument zakládá pouze na své neúčasti na uvedené výměně.

127 Taková okolnost však neumožňuje zpochybnit provádění výměny zákazníků mezi ostatními účastníky kartelové dohody, tak jak vyplývá ze zápisů ze schůzí ze dne 9. srpna 1989 v Curychu (bod 137 odůvodnění Rozhodnutí) a z ručně psaných poznámek učiněných Roquette na schůzích ze dne 28. listopadu 1989 v Hakonu a 10. a 11. června 1991 v Ženevě (body 148 a 177 odůvodnění Rozhodnutí).

- 128 Jak bylo uvedeno výše v bodě 89, v tomto stadiu analýzy závažnosti protiprávního jednání je každopádně třeba zohlednit pouze účinky vyplývající z protiprávního jednání jako celku, a nikoliv zvláštního chování jednoho z účastníků protiprávního jednání. Jelikož se námitky Roquette týkají pouze jejího chování, tento argument nemůže být v tomto stadiu analýzy přijat.
- 129 Komise tedy mohla oprávněně dospět k závěru, že byla prováděna výměna zákazníků mezi účastníky.
- 130 Ze všech předchozích důvodů je namístě mít za to, že se Komise nedopustila nesprávnosti tím, že měla za to, že kartelová dohoda byla účastníky prováděna.

c) K žalobním důvodům vycházejícím ze zohlednění účinků kartelové dohody na základě grafů zabavených v prostorách Roquette

Argumenty účastníků řízení

- 131 K prokázání účinku kartelové dohody podle Roquette Komise vycházela výhradně z grafů u ní zabavených. Podle Roquette se však tyto grafy netýkají všech hospodářských subjektů a Komise nesprávně na základě její zvláštní situace vyvodila obecné závěry ohledně kartelové dohody. Údaje uvedené v těchto grafech byly nadto v úplném rozporu se zákaznickými cenami, které Roquette poskytla Komisi v rámci své spolupráce s ní, což prokazuje neuplatňování cen stanovených kartelovou dohodou. Tyto grafy mimoto ukazují pro období počínající v roce 1989 – což je klíčové období dohody – silné kolísání a klesající tendenci, což je však v rozporu

s kartelovou dohodou, která je úspěšně prováděna. Komise podle Roquette rovněž ve své žalobní odpovědi připustila, že nevěděla, zda tyto grafy odpovídaly cenám Roquette, nebo cenám všech členů kartelové dohody pro glukonát sodný. Tyto pochyby potvrzují nedostatek náležité péče Komise dozvědět se více o významu těchto grafů.

132 Komise navrhuje tyto argumenty zamítnout.

Závěry Soudu

133 Kromě skutečnosti, že Komise z provádění kartelové dohody vyvozuje existenci „skutečného dopadu“ kartelové dohody tím, že vychází z možného vzájemného vztahu mezi prováděním kartelové dohody na jedné straně a vývojem cen, tak jak vyplývá z obou grafů zabavených v prostorách Roquette na straně druhé.

134 V tomto ohledu se jeví, že oba grafy, které byly zabaveny Komisí u Roquette, první nazvaný „Glukonát sodný – vývoj evropských cen“ a druhý nazvaný „Vývoj evropských cen glukonátu sodného“, zachycují vývoj cen. Tyto grafy zaznamenávají na svislé souřadnici ceny vyjádřené ve FRF/kg a na vodorovné souřadnici roky pokrývající období od roku 1977 do roku 1995, co se týče prvního grafu, a od roku 1979 do roku 1992, co se týče druhého grafu.

135 V prvním grafu se jeví, že od roku 1985 do počátku roku 1987 cena klesá, a to z 8,5 FRF/kg na o něco více než 4,5 FRF/kg. Od roku 1987 do počátku roku 1989

tatáž cena stoupá, a to z o něco více než 4,5 FRF/kg na o něco více než 8 FRF/kg. Od roku 1989 do roku 1991 tato cena opět klesá, a to z o něco více než 8 FRF/kg na o něco méně než 7 FRF/kg, aby se poté zvedla od roku 1991 na přibližně 7,5 FRF/kg a stabilizovala se na této úrovni až do roku 1994. Druhý graf uvádí podobný vývoj cen v období od roku 1986 do roku 1992.

- 136 Na základě těchto grafů může být konstatováno, že uplatňování dohod zavádějících novou kartelovou dohodu od roku 1986 odpovídá silnému zvýšení (zdvojení) ceny mezi lety 1987 a 1989 vzhledem k ceně z počátku roku 1985.
- 137 Roquette však namítá, že ceny uvedené v těchto grafech odpovídají jejím cenám, a nikoliv tržním cenám. I když je pravda, že tyto grafy nikterak neuvádí, zda se jedná o ceny Roquette, nebo ceny celého trhu glukonátu sodného, je však třeba podotknout, že v průběhu správního řízení (body 355 až 362 odůvodnění Rozhodnutí) odkazovali na tyto grafy ve svých argumentacích týkajících se zvýšení cen mezi lety 1987 a 1989 jiní účastníci kartelové dohody. ADM tak uvádí mechanický návrat k cenové úrovni z doby před rokem 1987. Akzo poukazuje na měnové kolísání (bod 357 odůvodnění Rozhodnutí).
- 138 Skutečnost, že se ostatní členové kartelové dohody snaží odůvodnit vývoj cen uvedených v těchto grafech naznačuje, že tito ostatní členové kartelové dohody mají za to, že tyto ceny glukonátu sodného odpovídají rovněž cenám jimi uplatňovaným, a nikoliv pouze cenám uplatňovaným Roquette. Protože není zpochybňováno, že členové kartelové dohody mají celkově větší podíl na trhu než 90 %, mohla Komise platně vycházet z těchto grafů, aby prokázala účinek kartelové dohody na trh glukonátu sodného.

139 Roquette má dále za to, že ceny uvedené v těchto grafech neodpovídají jejím cenám, tak jak vyplývají z údajů, které poskytla Komisi v rámci své spolupráce s ní.

140 Je však třeba podotknout, že údaje poskytnuté společností Roquette v rámci její spolupráce s Komisí vždy nepokrývají období od roku 1987 do roku 1989. Srovnání učiněné Roquette mezi prahovými cenami a průměrnými skutečnými cenami převzaté v žalobě na základě těchto údajů pokrývá pouze období od roku 1989 do října 1994, čímž je tak opomenuto období, během kterého podle zabavených grafů bylo zvýšení cen nejvýraznější, tedy od počátku roku 1987 do poloviny roku 1989. Z dopisu Roquette ze dne 12. října 1999 doprovázejícího některé z těchto údajů mimoto vyplývá, že dokument uvádějící tyto údaje znázorňuje vývoj prodejních cen glukonátu sodného Roquette mezi lety 1988 a 1997 u určitého počtu zákazníků představujících přibližně třetinu jejích světových prodejtů.

141 Je třeba konečně každopádně připomenout, že skutečné chování, o němž podnik tvrdí, že jej přijal, není pro účely posouzení dopadu kartelové dohody na trh relevantní, neboť zohledněny musí být pouze účinky vyplývající z protiprávního jednání (viz bod 89 výše). Komise tedy pro určení dopadu kartelové dohody na trh glukonátu sodného neměla zkoumat vlastní chování Roquette, jelikož účinky, které měly být zohledněny pro stanovení obecné úrovně pokut, byly ty, které vyplývaly z celého protiprávního jednání, kterého se účastnila.

142 Co se týče argumentu Roquette, podle kterého kolísání a klesající tendence pozorované v zabavených grafech od roku 1989, tedy během klíčového období kartelové dohody, necharakterizují kartelovou dohodu, která je úspěšně prováděna, je třeba uvést, že i když oba grafy uvádějí pokles během období od roku 1989 do

roku 1991, tomuto poklesu cen následoval vzestup cen až do roku 1992. Podle jednoho ze dvou grafů krom toho po tomto vzestupu až do roku 1992 následuje až do roku 1995 relativní cenová stabilita. Nemůže být tedy konstatována obecná klesající tendence.

- 143 Krom toho skutečnost, že ceny kartelové dohody v průběhu kartelové dohody kolísaly, neumožňuje prokázat, že kartelová dohoda neměla účinek.
- 144 Žalobní důvody Roquette vycházející z neexistence konkrétního dopadu kartelové dohody se zřetelem ke grafům zabaveným v jejích prostorách musí být tedy zamítnuty.

4. K žalobním důvodům vycházejícím z nezohlednění jiných skutečností Komisí při jejím posouzení účinku kartelové dohody

a) Co se týče nezohlednění specifčnosti trhu

Argumenty účastníků řízení

- 145 Roquette má dále za to, že Komise měla zohlednit charakteristiku dotčeného výrobku, tedy jeho velmi omezený podíl na výrobních nákladech uživatelů, velmi malou velikost trhu a mimořádně silné postavení kupujících.

146 Komise navrhuje tyto argumenty zamítnout.

Závěry Soudu

147 Co se týče zohlednění omezené velikosti trhu, hodnotu výrobku a silného postavení kupujících, je třeba nejprve připomenout, že na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 je částka pokuty určena na základě závažnosti protiprávního jednání a délky jeho trvání. Krom toho v souladu s pokyny je výchozí částka pokuty stanovena podle závažnosti protiprávního jednání, s ohledem na samotnou povahu protiprávního jednání, jeho konkrétní dopad na trh a rozsah zeměpisného trhu.

148 Tento právní rámec tedy výslovně Komisi neukládá zohlednit omezenou velikost výrobkového trhu, hodnotu uvedeného výrobku a silné postavení kupujících.

149 Podle judikatury však při posouzení závažnosti protiprávního jednání Komisi přísluší zohlednit velký počet skutečností, jejichž povaha a závažnost se mění podle typu dotčeného protiprávního jednání a zvláštních okolností dotčeného protiprávního jednání (rozsudek *Musique diffusion française* a další v. Komise, bod 46 výše, bod 120). Nemůže být vyloučeno, že mezi tyto skutečnosti prokazující závažnost protiprávního jednání, mohou patřit podle okolností hodnota výrobku, který je předmětem protiprávního jednání, velikost relevantního výrobkového trhu a silné postavení kupujících.

- 150 Pokud tedy velikost trhu, hodnota výrobku a silné postavení kupujících mohou být skutečnostmi, které mají být zohledněny pro zjištění závažnosti protiprávního jednání, jejich význam se liší podle zvláštních okolností dotčeného protiprávního jednání.
- 151 V projednávaném případě se protiprávní jednání týká zejména kartelové dohody o cenách, přičemž takové jednání je ze své povahy velice závažné. Krom toho podniky účastníci se dohody společně zásobovaly více než 90 % světového trhu a 95 % evropského trhu (bod 9 odůvodnění Rozhodnutí). Konečně je zřejmé, že glukonát sodný je surovinou používanou v celé řadě velmi rozdílných konečných výrobků, čímž tak ovlivňuje četné trhy (body 6 a 8 odůvodnění Rozhodnutí). V tomto kontextu mají malá velikost dotčeného trhu, omezená hodnota výrobku a silné postavení kupujících, i za předpokladu, že by byly prokázány, pouze malý význam vzhledem ke všem ostatním skutečnostem prokazujícím závažnost protiprávního jednání.
- 152 V každém případě je třeba zohlednit, že Komise měla za to, že protiprávní jednání mělo být považováno za velice závažné ve smyslu pokynů, které pro takové případy stanoví, že Komise může „zvažovat“ počáteční částku přesahující 20 milionů eur. V projednávaném případě však z bodu 385 odůvodnění Rozhodnutí vyplývá, že Komise stanovila pouze počáteční částku 10 milionů eur pro podniky náležející do první kategorie a 5 milionů eur pro podniky náležející do druhé kategorie, což odpovídá polovině, či dokonce čtvrtině částky, kterou mohla na základě pokynů „zvažovat“ v případě velice závažných protiprávních jednání.
- 153 Toto určení počáteční ceny pokuty potvrzuje, že, jak Komise uvedla v bodě 377 odůvodnění Rozhodnutí, co se týče velikosti trhu, zohlednila zejména tyto skutečnosti.

154 Z těchto důvodů musí být námitky Roquette, pokud jde o nezohlednění omezené velikosti trhu, slabé hodnoty dotčeného výrobku a silného postavení kupujících, zamítnuty.

b) Nezohlednění názoru kupujících

Argumenty účastníků řízení

155 Roquette má za to, že Komise při stanovení pokuty opomenula zohlednit mínění kupujících, představujících převážnou část poptávky odvětví. Podle Roquette jestliže Komise položila kupujícím otázky ohledně dopadu kartelové dohody, bylo to proto, že měla za to, že skutečnosti, které se ukáží v průběhu šetření, jsou „nezbytné“ ke zjištění tohoto dopadu. Vzhledem k závěrům učiněným Komisí uvedeným v bodě 368 odůvodnění Rozhodnutí přitom mínění kupujících prokazující nedostatek účinku kartelové dohody nebylo zohledněno.

156 Podle Roquette odpovědi uživatelů na dotazník Komise dokazují, že během období pokrytého šetřením, tedy od roku 1989 do října 1994, nebylo pozorováno žádné zvýšení ceny glukonátu sodného. Naopak někteří kupující konstatovali pokles této ceny. Žádný z kupujících krom toho neměl za to, že by čelil odmítnutí prodeje glukonátu sodného. Konečně pouze dva kupující měli za to, že na trhu neexistovala intenzivní hospodářská soutěž, devět kupujících se domnívalo, že existovala běžná hospodářská soutěž a pět kupujících prohlásilo, že nejsou schopni se vyjádřit.

- 157 Roquette podpůrně uplatňuje, že dosti neutrální odpovědi kupujících byly způsobeny skutečností, že na dotčeném trhu, jako je tomu u mnoha trhů se surovinami, neexistují významné odchylky cen. Krom toho tvrdí, že existují soutěžitelé, jejichž váha není na každém z trhů glukonátu sodného zanedbatelná.
- 158 Komise navrhuje tuto argumentaci zamítnout.

Závěry Soudu

- 159 Co se týče argumentů Roquette, pokud jde o zohlednění mínění kupujících, je třeba připomenout, že Komise měla v bodě 368 odůvodnění Rozhodnutí jednak za to, že odpovědi kupujících na žádosti o informace neumožňují učinit žádný závěr ohledně účinků kartelové dohody, a jednak za to, že odpovědi kupujících na otázku existence významných zvýšení cen od 1. ledna 1992 jsou v souladu s grafy zabavenými v prostorách Roquette, z nichž vyplývá, že v roce 1992 ceny mírně klesly a poté se stabilizovaly.
- 160 Dále je třeba zdůraznit, že s ohledem na otázky uvedené v dotazníku se dotčené odpovědi kupujících týkaly pouze období po 1. lednu 1992. Námitky Roquette, i když by byly opodstatněné, by tedy neumožňovaly zpochybnit posouzení účinků kartelové dohody před 1. lednem 1992 Komisí.
- 161 Konečně je třeba rovněž připomenout, jak bylo uvedeno v bodě 135 výše, že z jednoho grafu zabaveného v prostorách Roquette vyplývá, že od roku 1992 cena glukonátu sodného lehce poklesla, aby se poté až do roku 1995 stabilizovala.

162 V projednávaném případě z odpovědí dotazovaných kupujících vyplývá, že velká většina z nich měla za to, že na trhu glukonátu sodného existovala běžná nebo ne příliš intenzivní hospodářská soutěž. Tyto úvahy však nejsou té povahy, aby vyvrátily zjištění týkající se vývoje cen glukonátu sodného po roce 1992 vyplývající z jednoho z grafů zabavených v prostorách Roquette. Běžná nebo ne příliš intenzivní hospodářská soutěž se totiž může projevit poklesem následovaným relativní stabilitou tržních cen, tak jak vyplývá z jednoho z grafů zabavených v prostorách Roquette pro období po roce 1992. To však neprokazuje, že tyto ceny odpovídají cenám, které by převládly na trhu podléhajícím hospodářské soutěži. Tomuto poklesu následovanému relativní stabilizací totiž předcházelo podstatné zvýšení cen, které bylo zaznamenáno od začátku provádění kartelové dohody.

163 Komise tedy oprávněně učinila závěr, že odpovědi kupujících byly v souladu s grafy zabavenými v prostorách Roquette a že na jejich základě nemohla učinit specifický závěr ohledně účinků kartelové dohody.

164 Tento závěr není zpochybněn ostatními argumenty Roquette v tomto ohledu.

165 Skutečnost, že kupující měli za to, že neexistovalo odmítnutí prodeje, tedy neumožňuje učinit nezbytně závěr, že existuje účinná hospodářská soutěž. Nehledě na to, že odmítnutí prodeje je v některých vnitrostátních právních systémech trestným činem, může totiž takové odmítnutí sice být silným náznakem toho, že na daném trhu neexistuje účinná hospodářská soutěž, avšak jeho nepřítomnost nezbytně nedokazuje, že trh je plně konkurenční.

166 Argumenty Roquette vycházející z váhy soutěžitelů na dotčeném trhu a ze skutečnosti, že jako u mnoha trhů surovin na něm nemohou být konstatovány významné rozdíly cen, rovněž nelze přijmout. Roquette totiž neprokázala, v čem tyto

skutečnosti skutečně umožnily omezit účinek kartelové dohody, tak jak vyplývá z grafů zabavených v prostorách Roquette.

- 167 Konečně argument Roquette, podle kterého z dotazů, s nimiž se Komise obrátila na kupující na základě článku 11 nařízení č. 17 vyplývá, že jejich odpovědi byly nezbytné k zjištění dopadu kartelové dohody, nemůže být v projednávaném případě přijat. Z tohoto argumentu vyplývá, že Komise nezohlednila odpovědi kupujících. Jak však bylo uvedeno výše, odpovědi kupujících nevyvracejí závěry Komise učiněné na základě grafů zabavených v prostorách Roquette, a musí tedy být považovány za náležitě zohledněné.
- 168 V tomto ohledu je třeba dále zdůraznit, že pokud článek 11 nařízení č. 17 stanoví, že Komise může při výkonu svých povinností od podniků vyžadovat všechny potřebné informace nezbytné při plnění úkolů, které jí byly uloženy, skutečnost, že se Komise rozhodne shromáždit některé informace od podniků, nepředjímá relevantnost těchto informací pro prokázání účinku protiprávního jednání.
- 169 Z předchozích důvodů musí být argumenty Roquette založené na nezohlednění odpovědí kupujících zamítnuty.

c) Nezohlednění atmosféry podezření

Argumenty účastníků řízení

- 170 Roquette má za to, že Komise při svém posouzení částky pokuty nezohlednila atmosféru obecného podezření, která ovlivnila fungování kartelové dohody,

a omezila tedy její účinek na trh. Tato atmosféra obecného podezření však podle Roquette jasně vyplývá z bodů 100, 187 až 197, 208, 214, 216, 225, 227 a 232 odůvodnění Rozhodnutí.

171 Komise navrhuje zamítnutí těchto argumentů.

Závěry Soudu

172 Co se týče nezohlednění atmosféry podezření, je třeba nejprve zdůraznit, že tajné kartelové dohody často již z podstaty věci obklopuje atmosféra podezření.

173 V projednávaném případě se lze vzhledem k tomu, že účastníci kartelové dohody jsou bývalí konkurenti, kteří mohli na základě jednostranného rozhodnutí opětovně nabýt svou volnost a s ohledem na potenciálně konkurenční charakter účastníků kartelové dohody a dotčených hospodářských zájmů, zvláště s ohledem na skutečnost, že se jednalo o rozdělení omezeného trhu mezi výrobce, kteří v některých případech měli nadbytečné výrobní kapacity, důvodně domnívat, že kartelová dohoda byla obklopena atmosférou podezření.

174 Existence atmosféry podezření však nezbytně neovlivňuje konkrétní dopad kartelové dohody. Roquette v projednávaném případě neprokázala, že tato atmosféra podezření zpochybnila dopad kartelové dohody, tak jak byl konstatován Komisí v jejím Rozhodnutí.

- 175 Argument Roquette vycházející z nezohlednění atmosféry podezření tedy musí být zamítnut.
- 176 Ze všech předchozích důvodů je třeba učinit závěr, že argumenty Roquette neumožňují zpochybnit existenci konkrétního dopadu kartelové dohody, tak jak byl konstatován Komisí v Rozhodnutí.

D – K omezení účinků kartelové dohody společností Roquette

a) Argumenty účastníků řízení

- 177 Co se týče závažnosti protiprávního jednání, Roquette má mimo jiné za to, že Komise nepřihlédla k jejímu chování, které umožnilo omezit protisoutěžní účinky kartelové dohody. Toto nezohlednění Komisí způsobilo porušení článku 15 nařízení č. 17, zásady proporcionality a zásady rovného zacházení.
- 178 Komise navrhuje tento argument zamítnout.

b) Závěry Soudu

- 179 Argument Roquette týkající se nesprávného posouzení závažnosti protiprávního jednání a vycházející z jejího vlastního chování v průběhu kartelové dohody musí být

zamítnut. V tomto ohledu postačuje připomenout judikaturu uvedenou v bodě 89 výše, podle které Soud při tom, když se vyslovuje ke zohlednění účinků protiprávního jednání, nemusí zkoumat vlastní chování podniků, jelikož účinky, které mají být zohledněny pro stanovení obecné úrovně pokut, nejsou ty, které vyplývají ze skutečného chování, o kterém podnik tvrdí, že jej přijal, avšak účinky celého protiprávního jednání, na kterém se podílel.

II – *K délce trvání protiprávního jednání*

A – *Argumenty účastníků řízení*

180 Roquette má v podstatě za to, že Komise porušila článek 15 nařízení č. 17 a zásady rovného zacházení a proporcionality tím, že posoudila délku trvání protiprávního jednání Roquette na osm let a dva měsíce místo sedmi let a sedmi měsíců.

181 Na rozdíl od Komise, která stanoví konec protiprávního jednání, co se týče Roquette, na červen 1995, má Roquette za to, že svoji účast na kartelové dohodě ukončila v květnu 1994, kdy přestala sdělovat své tržní statistiky, nebo podpůrně v říjnu 1994, kdy na schůzi v Londýně potvrdila svoje odmítnutí pokračovat v kartelové dohodě.

182 Pro podložení tohoto stanoviska Roquette jednak uvádí řadu dokumentů prokazujících konec kartelové dohody před červnem 1995. Připomíná tak, že v memorandu ze dne 23. dubna 1999 má Jungbunzlauer za to, že „již od května 1994 neexistovaly tržní statistiky“ a že „[s] prohlášením Roquette dne 4. října 1994 v Londýně o tom, že již nebude respektovat žádnou z těchto dohod, se tyto dohody staly obsoletními“. Fujisawa krom toho podle Roquette v dokumentu ze dne

12. března 1998 týkajícím se systému výměny statistických údajů prohlásila, že „tento systém byl v určitém okamžiku, na konci [roku] 1993 nebo na začátku [roku] 1994 ukončen“, zatímco Komise v bodě 91 odůvodnění Rozhodnutí uznává prvořadou důležitost těchto statistických výměn. Roquette rovněž uvádí svůj dopis ze dne 22. července 1999 zaslaný Komisi, jakož i dokumenty použité v řízení před americkými orgány, v jehož průběhu, jak připomíná, prohlásila, že schůze z října 1994 kartelovou dohodu ukončila. Roquette konečně odkazuje na body 226 až 229 odůvodnění Rozhodnutí, ve kterých Komise vysvětluje, že expanze trhu byla mnohem pomalejší, než se očekávalo, což vedlo k postupnému zhoršování vztahů mezi účastníky, jehož vrchol nastal na schůzi z října 1994.

183 Roquette má krom toho za to, že schůze z června 1995 v Anaheimu byla pouze „nezdařeným pokusem“ převzít novou kartelovou dohodu. Tento závěr zakládá na kontrastu mezi frekvencí výměn statistik a pravidelností předchozích schůzí před květnem 1994 a červnem 1994 a neexistencí výměn statistik mezi květnem 1994 a červnem 1995 a schůzí mezi říjnem 1994 a červnem 1995. Tato analýza je potvrzena rozlišením učiněným Komisí mezi „první“ kartelovou dohodou mezi lety 1981 a 1985 a „druhou“ kartelovou dohodou od roku 1987. První schůze druhé kartelové dohody nebyla Komisí považována za pokračování první kartelové dohody, ale skutečně za pokus vytvořit druhou kartelovou dohodu. Tento závěr je krom toho potvrzen skutečností, že schůze z června 1995 podle Roquette k ničemu nevedla, jak vyplývá z dokumentu předaného americkým orgánům a sděleného Komisi společností Roquette. Konečně Roquette uvádí, že pouhá skutečnost, že účastníci na této schůzi z června 1995 diskutovali o „kompenzaci“ nebo „cílových výrobních záměrech“, nemožňuje prokázat kontinuitu s dřívější kartelovou dohodou.

184 Skutečná délka trvání protiprávního jednání tedy, co se týče Roquette, byla sedm let a sedm měsíců.

185 S ohledem na způsob výpočtu použitý Komisí, který spočívá ve zvýšení počáteční částky pokut na základě závažnosti protiprávního jednání ve výši 10 % za rok, má Roquette za to, že zvýšení by nemělo být 80 %, avšak 70 %.

186 Krom toho posledním rokem protiprávního jednání je podle Roquette rok 1994, a nikoliv 1995. Jelikož Komise pro výpočet pokut vychází z posledního roku protiprávního jednání (bod 381 odůvodnění Rozhodnutí), měl být pro určení základní částky zohledněn obrat z roku 1994, tedy 62 204 098 FRF (bez „mateřských vod“), a nikoliv obrat z roku 1995 ve výši 64 187 200 FRF.

187 Roquette má podpůrně za to, že i kdyby kartelová dohoda byla ukončena v červnu 1995, Komise by nemohla zohlednit obrat za celý rok 1995. Podle Roquette měl být pro zjištění váhy Roquette v kartelové dohodě zohledněn pouze obrat prvních šesti měsíců roku 1995.

188 Komise navrhuje tuto argumentaci zamítnout.

B – Závěry Soudu

189 Co se týče údajného ukončení účasti Roquette na kartelové dohodě v průběhu května 1994 nebo, podpůrně, na schůzi ze dne 4. října 1994, je třeba připomenout, že v bodech 81 až 90 Rozhodnutí Komise uvádí, že skutečnosti zakládající kartelovou dohodu zahrnují komplexní mechanismus směřující k rozdělení trhů, stanovení ceny a výměny informací o zákaznících. Pouhá skutečnost, i kdyby byla prokázána,

že Roquette přestala v roce 1994 nebo po schůzi ze dne 4. října 1994 sdělovat ostatním členům kartelové dohody svůj obrat, nemožňuje sama o sobě prokázat, že kartelová dohoda přestala existovat nebo že Roquette k ní přestala patřit.

- ¹⁹⁰ Naopak z bodů 220 až 228 odůvodnění Rozhodnutí, které nejsou Roquette zpochybňovány, vyplývá, že Roquette pokračovala v účasti na několika schůzích kartelové dohody, tedy schůzích ve dnech 26. a 27. června 1994 v Atlantě, 31. srpna a 1. září 1994 v Curychu a 4. října 1994 v Londýně.
- ¹⁹¹ Co se týče schůze, která se konala ve dnech 26. a 27. června 1994 v Atlantě, z Rozhodnutí vyplývá, aniž by to bylo Roquette zpochybňováno, že „diskuse na ní byly srovnatelné s těmi z dřívějších měsíců a týkaly se negativního vývoje trhu, cen a množství“.
- ¹⁹² Co se týče schůze, která se konala v Londýně dne 4. října 1994, z Rozhodnutí vyplývá, že mezi členy kartelové dohody při této příležitosti vypukl konflikt ohledně rozdělení prodejních kvót glukonátu sodného. Tento konflikt ukazuje, na rozdíl od toho, co se snaží prokázat Roquette, že členové kartelové dohody měli alespoň úmysl pokračovat v hledání kompromisu o prodejních množstvích. Skutečnost, že z odpovědi Roquette na oznámení námitek ze dne 25. července 2000, tak jak byla převzata v bodě 229 odůvodnění Rozhodnutí, vyplývá, že na této schůzi ze dne 4. října 1994 Roquette „vyjádřila svůj úmysl již se kartelové dohody neúčastnit“, nemůže prokázat konec účasti Roquette na kartelové dohodě. Toto vyjádření postoje Roquette na této schůzi totiž v tomto kontextu znamená nanejvýše, že vyvinula úsilí, aby se od kartelové dohody distancovala. Stejně tak okolnost, že zástupce Roquette v průběhu této schůze předčasně opustil místnost, neznamená, že se Roquette

veřejně od obsahu této schůze distancovala. V kontextu konfliktu, který na této schůzi strany proti sobě postavil, mohlo takové chování být Komisí platně kvalifikováno jako strategie pro získání více ústupků ze strany ostatních členů kartelové dohody spíše než akt znamenající konec účasti Roquette na ní.

193 Komise tedy měla oprávněně za to, že Roquette v květnu 1994 nebo na schůzi ze dne 4. října 1994 svoji účast na kartelové dohodě neukončila.

194 Co se týče povahy schůze, která se konala od 3. do 5. června 1995 v Anaheimu, je namísto v první řadě podotknout, že Roquette nezpochybňuje, jak Komise zaznamenala v bodě 232 odůvodnění Rozhodnutí, že na této schůzi, na které byli přítomni všichni členové kartelové dohody, účastníci diskutovali o objemech prodejů glukonátu sodného uskutečněných v roce 1994. Komise zvláště uvedla, aniž by Roquette tuto skutečnost zpochybnila, že podle slov ADM společnost Jungbunzlauer požadovala „sdělit celková čísla prodejů glukonátu sodného realizovaných ADM v roce 1994“ (bod 232 odůvodnění Rozhodnutí).

195 Je však třeba uvést, že tento způsob postupu se v podstatě shodoval s obvyklou praxí uvnitř kartelové dohody, která směřovala k zajištění dodržování přidělených prodejních kvót a která, jak vyplývá z bodů 92 a 93 odůvodnění Rozhodnutí, spočívala v tom, že před každou schůzí členové kartelové dohody sdělovali své obraty společnosti Jungbunzlauer, která je shromažďovala a šířila na schůzích.

196 Roquette zadruhé nezpochybňuje popis událostí uvedených Komisí v bodě 232 odůvodnění Rozhodnutí, podle kterého byl na této schůzi navržen nový systém výměny informací týkajících se objemu prodeje. Tento systém měl umožnit anonymní určení, tedy tak, aby žádný ze členů neznal číselné údaje ostatních, celkové velikosti trhu glukonátu sodného následujícím způsobem: „[P]odnik A by

napsal náhodné číslo představující část jeho celkového objemu; podnik B by podniku C ukázal součet čísel podniku A a podniku B; podnik C by přidal k této částce svůj celkový objem; podnik A by konečně k tomuto přidal zbytek svého celkového objemu a sdělil by tento výsledek skupině“ (bod 233 odůvodnění Rozhodnutí).

- ¹⁹⁷ Vzhledem k této skutečnosti je namístě mít za to, že Komise mohla oprávněně usoudit, že představovala nový pokus členů kartelové dohody „nastolit na trhu pořádek“ a pokračovat ve svých protisoutěžních praktikách prováděných v průběhu předešlých let, směřujících k udržení kontroly trhu společnými akcemi, i když popřípadě v rozdílné podobě a různými způsoby. Okolnost, že členové kartelové dohody se pokusili zavést systém „anonymní“ výměny informací, tak jak byl popsán výše, mohl být Komisí důvodně vykládán jako přirozené pokračování chování podniků uvnitř kartelové dohody, která, jak vyplývá zejména z bodu 93 odůvodnění Rozhodnutí, byla charakterizována „atmosférou zvyšujícího se vzájemného podezření“, jejímž cílem však nicméně bylo rozdělení trhu. Z tohoto úhlu mohla Komise mít platně za to, že zavedením nového systému výměny informací členové kartelové dohody prokázali, že „byli stále rozhodnuti nalézt řešení umožňující jim pokračovat ve svých protisoutěžních praktikách“ (bod 322 odůvodnění Rozhodnutí) a „zachovat svou kontrolu trhu společnou akcí“ (bod 232 odůvodnění Rozhodnutí).

- ¹⁹⁸ Zatřetí, okolnost, že období uplynulé mezi schůzí ze dne 4. října 1994 a schůzí z června 1995 bylo delší než to, které od sebe dělilo předchozí schůze, zdůrazňuje nanejvýše hluboký konflikt, který existoval mezi členy kartelové dohody, avšak nevyvrací závěr Komise, podle kterého na schůzi z června 1995 podnikli nový pokus zachovat protisoutěžní praktiky.

199 Začtvrté, krátká poznámka, kterou Roquette na této schůzi zapsala a Komise uvedla v bodech 233 a 322 odůvodnění Rozhodnutí („6.95 Anaheim: Diskuse: kompenzace; 44 000 mt cílová produkce na světové úrovni; ceny“) může být důvodně považována za potvrzující tezi hájenou Komisí, i když je pravda, že individuálně a vytržená z kontextu poskytuje tato poznámka pouze nepřesnou představu o obsahu diskusí konaných v průběhu schůze ve dnech 3., 4. a 5. června 1995.

200 Zapáté prohlášení zaměstnance Roquette, přiložené k dopisu Roquette ze dne 22. července 1999, podle kterého tato schůze „k ničemu nevedla a ničemu neposloužila“, což je prohlášení, které se shoduje s prohlášením Jungbunzlauer v jejím dopisu ze dne 30. dubna 1999, nemá význam, neboť potvrzuje, že tato schůze nezměnila fungování jediného a pokračujícího protiprávního jednání (bod 254 odůvodnění Rozhodnutí). Tento dopis tedy neprokazuje neexistenci úmyslu ze strany členů kartelové dohody zachovat jejich protiprávní jednání, i když v jiné podobě a jinými způsoby.

201 V tomto kontextu je namíste připomenout, že pro účely přezkumu uplatnění čl. 81 odst. 1 ES na dohodu nebo jednání ve vzájemné shodě je zohlednění konkrétních účinků dohody nadbytečné, pokud je zřejmé, že cílem dohody bylo vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise, 56/64 a 58/64, Recueil, s. 429, 496; Komise v. Anic Partecipazioni, bod 89 výše, bod 99, a ze dne 8. července 1999, Hüls v. Komise, C-199/92 P, Recueil, s. I-4287, bod 178; rozsudek Soudu ze dne 23. února 1994, CB a Europay v. Komise, T-39/92 a T-40/92, Recueil, s. II-49, bod 87).

202 Komise tedy platně mohla mít za to, že kartelová dohoda trvala až do června 1995.

III – *K polehčujícím okolnostem*A – *Argumenty účastníků řízení*

- 203 Roquette se v zásadě domnívá, že i za předpokladu, že by se Komise nedopustila nesprávnosti, pokud jde o posouzení závažnosti protiprávního jednání, měla při svém posouzení částky pokuty z titulu polehčujících okolností zohlednit výlučně pasivní nebo následovatelskou roli Roquette v protiprávním jednání, to, že Roquette restriktivní praktiky kartelové dohody neprováděla, a její „brzdící roli“, pokud jde o protiprávní jednání. Roquette zde odkazuje na argumenty, které rozvíjela, pokud jde o závažnost protiprávního jednání.
- 204 Tato opomenutí jsou podle Roquette porušením pokynů a jsou v rozporu se zásadami stanovenými judikaturou (rozsudky Soudu ze dne 24. října 1991, Petrofina v. Komise, T-2/89, Recueil, s. II-1087, bod 173, a ze dne 14. května 1998, Cascades v. Komise, T-308/94, Recueil, s. II-925, body 230 a 231).
- 205 Ve své replice Roquette upřesňuje, že co se týče polehčujících okolností, které nebyly Komisí zohledněny, odkazuje na skutečnosti prokazující její „brzdící roli“ v kartelové dohodě. Konkrétněji uvádí zaprvé skutečnost, že byla původcem vyloučení „mateřských vod“. Zadruhé uvádí, že fungování systému dohledu, které bylo úhelným kamenem kartelové dohody, bylo oslabeno jejím odmítnutím vyměňovat si dostatečně často statistiky. Zatřetí má za to, že účinkem jejího odmítnutí financovat systém externího dohledu bylo narušení dobrého fungování kartelové dohody, neboť důvěryhodnost údajů poskytnutých účastníky kartelové dohody nebylo možno ověřit, což otevřelo možnost nedodržet znění dohody a bylo původem nastolení atmosféry nedůvěřivosti, která vedla k rozpadu dohody. Začtvrté uvádí skutečnost,

že měla vždy nezávislou obchodní politiku, jak to prokazuje skutečnost, že její ceny téměř nikdy neodpovídaly prahovým nebo cílovým cenám stanoveným v rámci kartelové dohody. Konečně se zapáté domnívá, že byla první, kdo kartelovou dohodu ukončil.

206 Komise navrhuje tyto argumenty zamítnout.

B – Závěry Soudu

207 Z žaloby vyplývá, že Roquette tvrdí, že jí Komise odmítla přiznat polehčující okolnosti, které by vyplývaly z její pasivní a následovnické role v uskutečňování protiprávního jednání, z toho, že neprováděla omezující praktiky, a z její „brzdící role“ vzhledem k protiprávnímu jednání. V tomto ohledu Roquette obecně odkazuje na skutečnosti již uvedené v rámci žalobních důvodů týkajících se závažnosti protiprávního jednání, přičemž upřesňuje, že kdyby tyto skutečnosti nebyly zohledněny pro určení základní částky, měly by přirozeně nalézt své uplatnění v rámci posouzení polehčujících okolností.

208 Vzhledem k těmto argumentům je třeba připomenout, že podle čl. 44 odst. 1 písm. c) a d) jednacího řádu Soudu musí žaloba zejména obsahovat stručný popis uvedených žalobních důvodů. Krom toho na základě judikatury musí být nezávisle na jakékoliv terminologické otázce tento popis dostatečně jasný a přesný, aby žalované umožnil připravit svou obranu a Soudu rozhodnout o žalobě případně i bez dalších podpůrných informací. Pro to, aby byla žaloba přípustná, je totiž třeba, aby hlavní skutkové a právní okolnosti, na kterých je založena, vyplývaly, přinejmenším stručně, ale uceleně a srozumitelně, z textu samotné žaloby, a to za účelem zajištění

právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 7. listopadu 1997, Cipeke v. Komise, T-84/96, Recueil, s. II-2081, bod 31, a usnesení Soudu ze dne 21. května 1999, Asia Motor France a další v. Komise, T-154/98, Recueil, s. II-1703, bod 49).

209 V projednávaném případě obecný odkaz na skutečnosti uvedené v rámci žalobních důvodů týkajících se závažnosti protiprávního jednání, učiněný za účelem prokázání existence dovolávaných polehčujících okolností, Soudu neumožňuje přesně zjistit dosah žalobního důvodu vycházejícího z existence polehčujících okolností. I když totiž nemůže být vyloučeno, že podstatné skutkové a právní okolnosti, ze kterých Roquette vychází, jsou v žalobě uvedeny, žalobkyně je nicméně musí uvést uceleně a srozumitelně. Soudu zvláště nepřísluší, aby ve všech skutečnostech uvedených na podporu prvního žalobního důvodu zjišťoval, zda tyto skutečnosti mohly být rovněž použity na podporu druhého žalobního důvodu a v projednávaném případě, jaké skutečnosti mohly být použity pro který typ polehčujících okolností. Skutečnost, že Komise vyvinula zvláštní úsilí, aby se i přes zjevnou nepřesnost tohoto žalobního důvodu pokusila identifikovat případné argumenty žalobkyně uvedené v rámci její argumentace týkající se žalobního důvodu vycházejícího ze závažnosti protiprávního jednání a které popřípadě mohou být převzaty na podporu žalobního důvodu vycházejícího z existence polehčujících okolností, jakož i na něj v tomto kontextu odpovědět, tento závěr neovlivňuje. Tento postoj Komise je totiž pouze domněnkou, pokud jde o přesný dosah žalobního důvodu uvedeného Roquette. Neumožňuje s jistotou určit přesný dosah žalobního důvodu Roquette založeného na existenci polehčujících okolností.

210 Z tohoto důvodu je třeba žalobní důvody týkající se nesprávnosti, kterých se Komise měla dopustit v rámci své analýzy polehčujících okolností, odmítnout jako nepřijatelné na základě čl. 44 odst. 1 písm. c) a d) jednacího řádu.

IV – *Ke spolupráci Roquette v průběhu správního řízení*

A – *Úvod*

211 Podle Roquette se Komise dopustila nesprávného posouzení rovněž při použití sdělení o spolupráci.

212 Roquette má za to, že Komise jí měla pokutu snížit o 50 až 75 % podle bodu C sdělení o spolupráci, namísto snížení pokuty o 40 % podle bodu D téhož sdělení.

213 Roquette na podporu tohoto stanoviska uplatňuje, že posouzení učiněné Komisí o povaze a obsahu skutečností jí poskytnutých je nesprávné ze dvou důvodů. Jednak, a na rozdíl od toho, co uvedla Komise v Rozhodnutí, byla prvním a jediným členem dohody, který jí poskytl určující poznatky k vypracování Rozhodnutí. Krom toho se Roquette domnívá, že Komise nesprávně relativizovala význam její spolupráce v průběhu správního řízení tím, že uvedla, že dotčené dokumenty předložila až ve své odpovědi na formální žádost Komise o informace ze dne 2. března 1999 založenou na čl. 11 odst. 1 nařízení č. 17.

214 Žádá tedy, aby Soud na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci v oblasti pokut toto posouzení přezkoumal (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1983, Michelin v. Komise, 322/81, Recueil, s. 3461, bod 111).

B – Co se týče skutečnosti, že Roquette byla prvním a jediným členem kartelové dohody, který Komisi poskytl určující důkazy k vypracování Rozhodnutí

1. Obecně

- 215 Roquette uvádí, že Komise měla nesprávně v bodě 415 Rozhodnutí za to, že „Fujisawa [byla] prvním členem kartelové dohody, který poskytl určující poznatky k prokázání existence kartelové dohody“. Roquette v tomto ohledu uvádí dva žalobní důvody. Zaprvé uplatňuje, že informace získané Komisí před její spoluprací s Roquette byly nedostačující k prokázání existence kartelové dohody. Zadruhé podle Roquette Komise získala určující poznatky pro vypracování Rozhodnutí až na základě její vlastní spolupráce s Komisí. Těmto argumentům předchází obecné úvahy, pokud jde o pravidla, která Komise měla na projednávaný případ použít pro posouzení spolupráce v průběhu správního řízení.

2. Obecné úvahy, pokud jde o pravidla použitelná v projednávaném případě pro posouzení spolupráce účastníků řízení v průběhu správního řízení

a) Argumenty účastníků řízení

- 216 Podle Roquette za zvláštních okolností projednávaného případu měla Komise posoudit význam snížení částky pokuty přiznané na tomto základě nikoliv zaprvé podle pořadí, ve kterém účastníci v průběhu správního řízení spolupracovali, avšak

především podle obsahu a přidané hodnoty důkazů poskytnutých těmito účastníky pro vypracování námitek uvedených v Rozhodnutí.

217 Pokud jde o tyto zvláštní okolnosti projednávaného případu, Roquette uvádí, že Komise zahájila vlastní vyšetřování, které vedlo k přijetí Rozhodnutí, až poté, co získala informace, pokud jde o vyšetřování ve Spojených státech. Roquette totiž připomíná, že z bodu 53 Rozhodnutí vyplývá, že v březnu 1997 americké ministerstvo spravedlnosti Komisi informovalo o vyšetřování vedeném na trhu glukonátu sodného. Stejně tak z toho vyplývá, že Komise byla v říjnu 1997 informována, že Akzo, Avebe a Glucona přiznaly, že se účastnily mezinárodní kartelové dohody týkající se tohoto výrobku, směřující ke stanovení cen a rozdělení podílů na trhu „ve Spojených státech a jinde“, a že v prosinci 1997, respektive v únoru 1998 Roquette a Fujisawa tyto skutečnosti doznavy. I když Komise v Rozhodnutí přesně neoznačila povahu informací, které získala z důvodu řízení zahájeného ve Spojených státech, je nicméně legitimní se domnívat, že Komise měla k dispozici alespoň jednotlivá tisková sdělení ze dnů 24. září a 17. prosince 1997 popisující výsledek vyšetřování vedených ve Spojených státech, kterážto sdělení byla veřejnosti přístupná přes internet.

218 Roquette z toho vyvozuje, že když Komise zaslala, jak to vyplývá z bodu 54 Rozhodnutí, „[v] průběhu zimy 1997–1998“ na základě článku 11 nařízení č. 17 své první žádosti o informace „hlavním výrobcům, dovozcům/vývozcům a zákazníkům glukonátu sodného v Evropě“, byla informována o existenci kartelové dohody na trhu glukonátu sodného na světové úrovni, totožnosti účastníků, skutečnosti, že každý z účastníků u amerických orgánů doznal protiprávní jednání a skutečnosti, že protiprávní jednání bylo od června 1995 ukončeno.

219 Za takových zvláštních okolností přitom podle ní není přiměřené poskytnout nejvyšší snížení účastníkovi, který první s Komisí spolupracoval, ale tomu, který

poskytl relevantní informace a dokumenty, a tedy skutečně Komisi umožnil usnadnit konstatování protiprávního jednání.

220 Toto stanovisko ostatně odpovídá přístupu, který sama Komise uvedla v návrhu nového sdělení o snížení pokut, zveřejněném v červenci 2001 (dále jen „návrh nového sdělení“) a od jeho zveřejnění v roce 2002 ve svém novém sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3; dále jen „nové sdělení“). Komise se tedy měla řídit v projednávaném případě touto novou politikou. Roquette na podporu této argumentace v rámci své repliky uvádí jednak právní povahu takového sdělení, které vyvolává legitimní očekávání ve prospěch dotčených podniků, a jednak obecnou zásadu trestního práva, podle které je třeba použít pro pachatele nejpříznivější trestní zákon (retroaktivita *in mitius*) [rozsudek Soudního dvora ze dne 29. října 1998, Awoyemi, C-230/97, Recueil, s. I-6781, a rozhodnutí Komise 1999/210/ES ze dne 14. října 1998 v řízení podle článku 85 Smlouvy o ES (IV/F-3/33.70 – British Sugar plc a další) (Úř. věst. 1999, L 76, s. 1)].

221 Komise má za to, že Roquette nemůže namítat návrh nového sdělení. Komise zpochybňuje přípustnost žalobního důvodu Roquette, podle kterého je použití nového sdělení odůvodněno zásadou použití pro pachatele nejpříznivějšího trestního zákona. Považuje tento žalobní důvod za nepřijatelný, neboť byl poprvé uveden ve stadiu repliky. Podpůrně má Komise v podstatě za to, že Roquette si protiřečí tím, že Komisi jednak vytýká, že nesprávně uplatnila sdělení o spolupráci, a jednak žádá o retroaktivní uplatnění nového sdělení, které nahradilo sdělení o spolupráci.

b) Závěry Soudu

222 Je namístě uvést, že Komise ve svém sdělení o spolupráci definovala podmínky, za kterých mohou být podniky, které s ní spolupracují v průběhu jejího šetření

kartelové dohody, osvobozeny od pokuty nebo být oprávněny ke snížení pokuty, kterou by jinak musely zaplatit (viz bod A odst. 3 sdělení o spolupráci).

223 Toto sdělení o spolupráci vyplývá z výkonu posuzovací pravomoci Komise a jeho důsledkem je pouze sebeomezení pravomocí Komise při dodržení zásady rovného zacházení (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 30. dubna 1998, *Vlaams Gewest v. Komise*, T-214/95, Recueil, s. II-717, bod 89). Ostatně, jak je výslovně uvedeno v bodě D odst. 3 tohoto sdělení, posledně uvedená dala vzniknout legitimním očekáváním, ze kterých vycházejí podniky, které si přejí Komisi informovat o existenci kartelové dohody. S ohledem na dodržování zásady rovného zacházení a legitimní očekávání, které podniky přející si s Komisí spolupracovat mohly z tohoto sdělení vyvozovat, tedy Komise byla povinna jednat s ním v souladu při posuzování spolupráce Roquette v rámci určení částky pokuty jí uložené.

224 Roquette tedy nesprávně uvádí, že v projednávaném případě měla Komise uplatnit pravidla uvedená nikoliv ve sdělení o spolupráci, ale v návrhu nového sdělení nebo v samotném novém sdělení. Co se totiž týče návrhu nového sdělení, je třeba konstatovat, že i když tento dokument byl zveřejněn v červenci 2001, tedy před přijetím Rozhodnutí, Roquette nezpochybňuje, že Komise zveřejnila tento dokument pouze za účelem umožnit zúčastněným předložit v tomto ohledu svá vyjádření. Co se týče nového sdělení, je namísto podotknout, že tento dokument byl zveřejněn až po přijetí Rozhodnutí. Ani návrh nového sdělení, ani samotné nové sdělení tedy nemohly mít sebeomezující účinek na výkon posuzovací pravomoci Komise v projednávaném případě (viz v tomto smyslu rozsudky Soudu ze dne 11. září 2002, *Pfizer Animal Health v. Rada*, T-13/99, Recueil, s. II-3305, bod 121, a *Alpharma v. Rada*, T-70/99, Recueil, s. II-3495, bod 142).

- 225 Roquette tedy nesprávně uvádí zásadu legitimního očekávání a, za předpokladu, že taková obecná zásada v právu Společenství existuje, zásadu použití nejpříznivějšího trestního zákona pro pachatele, aby tvrdila, že Komise měla v projednávaném případě uplatnit návrh nového sdělení nebo nové sdělení, či dokonce zásady uvedené v těchto dokumentech.
- 226 Dále se zajisté jeví, jak to Roquette zdůrazňuje, že na rozdíl od některých jiných vyšetřování vedených Komisí v minulosti, měla Komise v projednávaném případě k dispozici některé informace, pokud jde o existenci světového kartelu na trhu glukonátu sodného a pokud jde o totožnost některých z jeho účastníků, již před zahájením vlastního vyšetřování podle nařízení č. 17, jak vyplývá z bodu 53 Rozhodnutí.
- 227 Důsledkem této okolnosti však nemůže být, že by Komise nesměla použít pravidla v oblasti spolupráce podniků, která definovala ve svém sdělení o spolupráci.
- 228 Konečně je třeba zdůraznit, že Roquette nezpochybňuje, že Fujisawa byla prvním členem kartelové dohody, který oznámil její existenci a informoval Komisi o totožnosti jejích účastníků a předmětu protiprávního jednání. Roquette rovněž připouští, že sdělení o spolupráci uvádí zásadu, podle které pouze podnik, který „je první, kdo poskytne určující poznatky k prokázání existence kartelové dohody“, může získat velmi významné (alespoň 75 %) nebo významné (50 až 75 %) snížení částky pokuty, která by mu byla uložena, kdyby nespolupracoval [viz bod B, písm. b) a bod C sdělení o spolupráci].
- 229 V projednávaném případě Komise provedla šetření u podniků účastnících se kartelové dohody ve smyslu bodu B písm. a) tohoto sdělení až poté, co obdržela

informace od společnosti Fujisawa. Informace získané, pokud jde o vyšetřování vedené ve Spojených státech, tedy nemohly ve smyslu tohoto ustanovení zabránit uplatnění zacházení stanoveného v bodě B uvedeného sdělení na společnost Fujisawa.

230 Na rozdíl od toho, co tvrdí Roquette, Komise tedy oprávněně na projednávaný případ uplatnila pravidla, která definovala ve svém sdělení o spolupráci z roku 1996.

3. Pokud jde o skutečnost, že informace získané Komisí před spoluprací s Roquette byly k prokázání existence kartelové dohody nedostačující

a) Argumenty účastníků řízení

231 Roquette má za to, že informace získané Komisí před její vlastní spoluprací s ní nebyly nevyvratitelným důkazem obsahu kartelové dohody a jejího fungování.

232 Roquette má zaprvé za to, že před její spoluprací s Komisí informace, které Komise měla, nepřesahovaly rámec informací, které již získala u amerických orgánů nebo které byly veřejně dostupné. Tyto informace pouze uváděly, že společnost Akzo, Avebe, Glucona, Roquette a Fujisawa se od srpna 1993 do června 1995 scházely, aby se zejména dohodly na cenách a rozdělení podílů na trhu glukonátu sodného.

- 233 Zadruhé podle Roquette byly tyto informace nedostačující pro zjištění existence kartelové dohody, jelikož se v podstatě jednalo o pouhá prohlášení. Jediné poskytnuté listinné důkazy spočívaly v přepravních dokladech. Komise měla ostatně za to, že je nezbytné zaslat žádosti o informace a přistoupit k ověření u účastníků, nespokojujíc se s informacemi získanými prostřednictvím amerických orgánů a s prvními poznatky uvedenými společností Fujisawa dne 12. května 1998 a ADM dne 21. ledna 1999.
- 234 Komise má za to, že první společností, která poskytla určující poznatky k prokázání existence kartelové dohody, byla Fujisawa.

b) Závěry Soudu

- 235 Roquette se snaží tím, že uplatňuje, že informace získané Komisí před její vlastní spoluprací s ní byly nedostačující k prokázání existence kartelové dohody, v podstatě prokázat, že Komise měla nesprávně za to, že Fujisawa byla „první, která Komisi poskytla určující poznatky k prokázání existence kartelové dohody“ ve smyslu bodu C ve spojení s bodem B písm. b) sdělení o spolupráci.
- 236 Bod C sdělení o spolupráci, „Významné snížení částky pokuty“, stanoví:

„Podnik, který při splnění podmínek uvedených v bodě B písm. b) až e), oznámí tajnou kartelovou dohodu poté, co Komise na základě rozhodnutí provedla šetření

u podniků, které se účastnily kartelové dohody, aniž by toto šetření mohlo poskytnout dostatečný základ k odůvodnění zahájení řízení za účelem přijetí rozhodnutí, je oprávněn ke snížení částky pokuty o 50 až 75 %.“

237 Podmínky bodu B písm. b) až e), na který odkazuje bod C, se týkají podniku, který:

„b) je první, který poskytne určující poznatky k prokázání existence kartelové dohody;

c) ukončil svou účast na protiprávním jednání nejpozději v okamžiku, kdy oznámí kartelovou dohodu;

d) poskytne Komisi všechny užitečné informace, jakož i všechny dokumenty a důkazy týkající se kartelové dohody, kterými disponuje, a bude stále a plně spolupracovat v průběhu celého šetření;

e) nepřinutil jiný podnik k účasti na kartelové dohodě ani neměl iniciativní nebo určující roli v protiprávním jednání.“

238 Z těchto ustanovení nejprve vyplývá, že na rozdíl od toho, co tvrdí Roquette, sdělení o spolupráci nevyžaduje k tomu, aby bylo poskytnuto, snížení částky pokuty podle bodů B nebo C tohoto sdělení, aby účastník, který kartelovou dohodu oznámí, poskytl Komisi „nevyvratitelný důkaz obsahu kartelové dohody a jejího fungování“.

- 239 Podle sdělení o spolupráci je totiž podmínka stanovená bodem B písm. b) splněna, pokud podnik, který oznámí tajnou kartelovou dohodu je „první“, který poskytl „určující poznatky k prokázání existence kartelové dohody“.
- 240 Okolnost, že po oznámení kartelové dohody účastníkem Komise zašle žádosti o informace a přistoupí k šetření u jiných účastníků tedy nikterak neprokazuje, že informace poskytnuté členem kartelové dohody, který ji oznámil, byly nedostačující vzhledem k bodům B nebo C sdělení o spolupráci.
- 241 Konečně, co se týče toho, že Roquette v podstatě tvrdí, že informace poskytnuté společností Fujisawa nepřesahovaly rámec informací, které Komise měla nebo alespoň měla mít od amerických orgánů, je třeba připomenout, že i za předpokladu, že by toto tvrzení bylo správné, důsledkem zásady samostatné pravomoci Společenství v oblasti práva hospodářské soutěže je, že Komise není při zjišťování důkazů, které jí umožňují přijmout Rozhodnutí na základě článku 81 ES vázána dokazováním orgánů třetích států.
- 242 Konečně je každopádně nutno konstatovat, že na rozdíl od toho, co tvrdí Roquette, informace poskytnuté společností Fujisawa šly nad rámec těch, které byly obsaženy v tiskových sděleních amerických orgánů, předložených Soudu společností Roquette. Je totiž zřejmé, že zaprvé tato sdělení neuváděla jména všech členů účastnících se dohody. Zadruhé se tato sdělení omezovala na stručný popis jednotlivých uzavřených dohod. Jak však Komise správně uvedla v bodě 415 Rozhodnutí, Fujisawa ve svém dopise ze dne 12. května 1998 oznamujícím existenci kartelové dohody uvedla totožnost členů kartelové dohody a poskytla popis hlavních

dohod mezi nimi uzavřených, přičemž upřesnila dobu, na kterou byly uzavřeny, mechanismy uplatňování a fungování kartelové dohody, jakož i seznam, byť neúplný, schůzí kartelové dohody, se shrnutím obsahu některých z nich.

243 Je ostatně namístě podotknout, že z bodu 414 odůvodnění Rozhodnutí vyplývá, že uplatněním bodu B sdělení o spolupráci na společnost Fujisawa Komise v určitém rozsahu zohlednila, že když Fujisawa oznámila kartelovou dohodu, „věděla o vyšetřování vedeném [americkým] ministerstvem spravedlnosti na trhu glukonátu sodného a věděla, že Akzo, Avebe a Glucona přiznaly, že se účastnily tajného mezinárodního ujednání směřujícího ke stanovení cen a rozdělení podílů na trhu , ve Spojených státech a jinde“.

244 Z předchozího vyplývá, že Roquette nesprávně uplatňuje, že Fujisawa nebyla prvním členem kartelové dohody, který Komisi poskytl určující důkazy pro prokázání existence kartelové dohody ve smyslu bodu B písm. b) sdělení o spolupráci. První žalobní důvod Roquette vycházející ze skutečnosti, že informace získané Komisí před její spolupráci byly nedostačující, je tedy třeba zamítnout.

4. Co se týče skutečnosti, že pouze poznatky poskytnuté Roquette byly určující pro vypracování Rozhodnutí

a) Argumenty účastníků řízení

245 Roquette uplatňuje, že Komise získala informace uvedené v oznámení námitek a poté v Rozhodnutí z důvodu její vlastní spolupráce v průběhu správního řízení.

- 246 Co se totiž jednak týče oznámení námitek, Roquette má za to, že z celkového počtu třinácti příloh jich deset uvádí dokumenty předané dobrovolně účastníky, z nichž osm bylo předáno jí samotnou. V části uvádějící historii kartelové dohody je navíc téměř na každé straně odkazováno na ručně psané poznámky poskytnuté Roquette.
- 247 Co se dále týče samotného Rozhodnutí, Roquette má za to, že určující charakter poznatků, které poskytla, prokazují dvě skutečnosti. Komise zaprvé díky informacím Roquette mohla zjistit základní zásady organizace, systém výměny informací o zákaznících, provádění dohod a popisu předmětu schůzí, které se konaly od února 1987 do června 1995. Z Rozhodnutí zadruhé vyplývá určitý kontrast, pokud jde o přesnost popisů, které obsahuje, podle toho, zda spočívají na informacích poskytnutých Roquette, nebo zda se nemohou opřít o žádnou z informací poskytnutých Roquette.
- 248 Co se týče určujícího charakteru informací od Roquette, je zřejmý, pokud jde o základní zásady organizace, z poznámek pod čarou oddílu Rozhodnutí, který se týká těchto základních zásad. Z dvanácti odkazů jich osm vychází z důkazů předložených Roquette. Bod 83 odůvodnění Rozhodnutí, který popisuje systém přidělování kvót, odkazuje zejména na ručně psané poznámky Roquette předané v rámci její spolupráce s Komisí. V bodě 88 odůvodnění Rozhodnutí Komise vychází výhradně z dokumentů poskytnutých Roquette pro vysvětlení fungování systému, pokud jde o stanovení prahových nebo cílových cen.

249 Pokud jde o prokázání systému výměny informací o zákaznících provedené Komisí, určující charakter informací poskytnutých Roquette vyplývá z bodu 90 odůvodnění Rozhodnutí a poznámek pod čarou č. 46 a 47. Komise tam cituje výhradně informace sdělené Roquette v rámci její spolupráce.

250 Co se týče prokázání provádění dohod a zvláště existence systému dohledu, podle Roquette se zdá, že Komise používá, aniž by to výslovně upřesnila, důkazy předložené Roquette (bod 172 odůvodnění Rozhodnutí).

251 Konečně, co se týče popisu předmětu schůzí mezi účastníky kartelové dohody od února 1987 do června 1995, ručně psané poznámky poskytnuté společností Roquette byly určující. To Komise uznala v bodě 121 odůvodnění svého Rozhodnutí, který uvádí, že „[o]bsah každé schůze je lépe znám pro období let 1989–1990, neboť prohlášení podniků jsou podložena dokumenty z tohoto období“. Uvedené dokumenty z tohoto období však odpovídají poznámkám Roquette ze schůzí, zapisovaným od schůze v Göteborgu ze dne 11. května 1989 až do schůze v Curychu ze dne 3. září 1991. Tyto poznámky poskytnuté Roquette, jakož i k nim se vztahující vysvětlení (viz memorandum ze dne 22. července 1999) umožnily Komisi porozumět fungování kartelové dohody, předmětům diskusí mezi účastníky a úloze, kterou každý z nich sehrál, a dešifrovat kódy, které byly podniky použity pro označení každého z nich. Tyto ručně učiněné poznámky byly pro některé schůze jedinými dokumenty, které měla Komise k dispozici k zjištění jejich průběhu (viz schůze uvedené v bodech 131, 132 až 138 a 139 až 149 odůvodnění Rozhodnutí, jakož i návštěva zástupkyně společnosti Fujisawa v továrně Roquette dne 22. ledna 1990, schůze mezi Jungbunzlauer a Roquette ze dne 2. února 1990, schůze ve dnech 21. a 22. května 1990 v Curychu, schůze ve dnech 10. a 11. června 1991 v Ženevě, schůze ze dne 24. července 1991 v Curychu a konečně schůze ve dnech 2. a 3. září 1991 v Curychu). Ručně psané poznámky Roquette rovněž Komisi umožnily prokázat protisoutěžní povahu diskusí, které se konaly mezi ADM na straně jedné

a společností Glucona a ostatními evropskými výrobci na straně druhé (bod 155 odůvodnění Rozhodnutí).

252 Určující úloha příspěví Roquette je podle ní rovněž prokázána skutečností, že ze 175 odkazů na dokumenty a prohlášení dotčených podniků učiněných Komisí v poznámkách pod čarou Rozhodnutí, byla přibližně polovina získána díky její spolupráci. Krom toho všechny konkrétní důkazy umožňující zjistit předmět a provádění kartelové dohody byly poskytnuty společností Roquette. Komise to ostatně uznává v bodě 426 odůvodnění Rozhodnutí, když připomíná, že „Roquette [byla] jediným členem kartelové dohody, který předal dokumenty ozřejmující obsah a závěry schůzí kartelové dohody“.

253 Roquette mimoto odkazuje na to, že Rozhodnutí přesně nepopisuje obsah schůzí, ohledně kterých Komise neměla k dispozici ručně psané poznámky Roquette, na rozdíl od schůzí, u kterých se Komise mohla o takové informace opřít.

254 Pro období předcházející první schůzi vylíčené v poznámkách Roquette se tak Komise omezila na neurčité a nepřesné popisy (viz bod 121 odůvodnění Rozhodnutí, ve kterém Komise uvádí „velký počet mnohostranných schůzí“, které se konaly „mezi dubnem a květnem 1990“, jakož i popisy schůzí uvedených v bodech 122 až 128 odůvodnění Rozhodnutí).

255 Nedostatečnost důkazů, které Komise měla, vyplývá rovněž z popisů pozdějších událostí nebo událostí nepokrytých ručně psanými poznámkami předanými Roquette. Roquette uvádí četné rozpory a odkazuje na body 129 a 164 odůvodnění Rozhodnutí. Krom toho, jak to prokazují body 201 a 214 Rozhodnutí, dokumenty a prohlášení Roquette týkající se tohoto období kartelové dohody byly Komisi velmi užitečné.

256 Roquette má za to, že jako jediná poskytla tolik poznatků tak vysoké důkazní hodnoty, zahrnujících písemné důkazy, dokumenty z období protiprávního jednání a dokumenty týkající se přímo chování podniků. Má tedy za to, že v souladu s judikaturou (rozsudek Soudu ze dne 10. března 1992, ICI v. Komise, T-13/89, Recueil, s. II-1021) a s návrhem nového sdělení měla Komise pro účely posouzení snížení částky pokuty více zohlednit určující charakter poznatků poskytnutých.

257 Ve své replice má Roquette za to, že určující charakter poznatků, které poskytla, nemůže být zpochybněn poznatků poskytnutými společností Fujisawa. Podle Roquette tím, že oznámila existenci kartelové dohody, totožnost jejích účastníků a předmět protiprávního jednání, Fujisawa pouze oznámila poznatky, které již Komise měla přes internetovou adresu amerických orgánů hospodářské soutěže. Krom toho většina dokumentů poskytnutých společností Fujisawa jsou pouze vyúčtování cestovních výdajů týkajících se různých míst, ve kterých se konaly schůze kartelové dohody. Informace poskytnuté Roquette šly mnohem dále.

258 Komise zpochybňuje relevantnost těchto poznatků a zdůrazňuje, že plně zohlednila spolupráci Roquette tím, že jí částku pokuty snížila o 40 % v souladu s bodem D sdělení o spolupráci.

b) Závěry Soudu

- 259 Je namístě nejprve připomenout, že Roquette není prvním členem kartelové dohody, který ji Komisi oznámil. Fujisawa totiž jako první Komisi poskytla určující poznatky pro stíhání protiprávního jednání, kterého se účastnil samotný oznamovatel (viz bod 244 výše). Komise by přitom při splnění ostatních podmínek mohla Roquette poskytnout podstatnější snížení podle bodu B nebo C sdělení o spolupráci, jak si na to posledně uvedená činí nárok, pouze pokud by Roquette byla prvním členem kartelové dohody, který ji Komisi oznámil.
- 260 Komise v projednávaném případě Roquette snížila částku pokuty podle bodu D sdělení o spolupráci. Tímto, jak správně uplatňuje Komise, plně zohlednila spolupráci Roquette.
- 261 Žalobní důvod vycházející ze skutečnosti, že pouze poznatky poskytnuté Roquette byly určující pro vypracování Rozhodnutí, musí být zamítnut.
- 262 Argument Roquette, podle kterého jí Komise měla přiznat alespoň nejvyšší snížení stanovené v bodě D uvedeného sdělení vychází z toho, že Roquette zpochybnila posouzení, které Komise učinila ohledně významu její spolupráce, vedoucí ke snížení částky pokuty, která by jí byla jinak uložena, o 40 % . Tyto dva argumenty budou tedy projednány dále společně.

C – Co se týče skutečnosti, že Komise údajně nesprávně uvádí, že Roquette předala dotčené dokumenty až ve své odpovědi na žádost o informace

1. Argumenty účastníků řízení

263 Roquette uplatňuje, že Komise k tomu, aby kvalifikovala její jednání za spadající pod bod D sdělení o spolupráci, namítala, že relevantní dokumenty jí byly zaslány až v odpovědi na formální žádost o informace ze dne 2. března 1999, založenou na čl. 11 odst. 1 nařízení č. 17. Podle Roquette přitom formální žádost o informace ze dne 2. března 1999 obsahovala otázky podněcující k sebeobvinění, které byly porušením práv obhajoby, což odůvodňovalo právo zdržet se odpovědi na tyto otázky a skutečnost, že tedy na tyto otázky odpověděla až v rámci své spolupráce s Komisí. S ohledem na nedostatek čistě faktického charakteru položených otázek a na informace, které již Komise měla k dispozici, má Roquette za to, že předmětem těchto otázek bylo donutit ji doznat se k účasti na kartelové dohodě. To je porušením práv obhajoby (rozsudek Soudu ze dne 20. února 2001, Mannesmann-röhren-Werke v. Komise, T-112/98, Recueil, s. II-729, body 66, 67, 71, 73 a 78), jehož protějškem je právo zdržet se odpovědi na takové otázky. Podle Roquette z tohoto potenciálního porušení práv obhajoby vyplývá, že její odpovědi na otázky Komise byly poskytnuty až poté, co se rozhodla s Komisí spolupracovat.

264 Komise uplatňuje, že formální žádost o informace ze dne 2. března 1999 byla předložena na základě čl. 11 odst. 5 nařízení č. 17 a že žádná z otázek v této žádosti o informace nenutila Roquette k doznání její účasti na protiprávní dohodě. Komise má navíc za to, že pokud otázky vyzývaly k doznání, měla Roquette právo odmítnout na ně odpovědět. Komise má za to, že vzhledem k tomu, že Roquette neodmítla na otázky odpovědět, nebyly odpovědi, které poskytla, doznáním a byly poskytnuty v rámci žádosti o informace, a nikoliv v rámci sdělení o spolupráci.

2. Závěry Soudu

²⁶⁵ Je třeba nejprve zdůraznit, že na rozdíl od toho, co tvrdí Roquette, se Komise k tomu, aby kvalifikovala její chování jako spadající do bodu D sdělení o spolupráci nedomnívala, že relevantní dokumenty jí byly předány až v odpovědi na formální žádost o informace ze dne 2. března 1999, založené na čl. 11 odst. 1 nařízení č. 17. Z textu bodu 426 odůvodnění Rozhodnutí totiž vyplývá, že tuto skutečnost zohlednila pouze pro stanovení procenta snížení částky pokuty v rámci posuzovací pravomoci, kterou jí ponechává bod D tohoto sdělení.

²⁶⁶ Je konečně třeba podotknout, aniž by bylo nezbytné zkoumat, zda, jak to tvrdí Roquette, některé otázky uvedené Komisí v rámci jejích žádostí o informace porušovaly práva obhajoby, že, jak tvrdí sama Roquette, rozhodla se svobodně na položené otázky odpovědět v rámci své spolupráce s Komisí. Roquette totiž popřípadě mohla na tyto otázky neodpovědět, ovšem s rizikem, že na ni nebude uplatněno snížení pokuty na základě sdělení o spolupráci. Je nutno mít tedy za to, že odpovědi Roquette nezbytně nedokazují její spontánní spolupráci v rámci dotčeného řízení, neboť Roquette své informace poskytla až na žádost o informace, a nikoliv ze své vlastní iniciativy. Roquette tedy nemůže Komisi vytýkat, že při stanovení procenta snížení částky pokuty zohlednila skutečnost, že spolupracovala až na žádost o informace, kterou jí Komise zaslala.

267 Konečně pokud jde o to, že Komise měla Roquette alespoň přiznat nejvyšší snížení stanovené v bodě D sdělení o spolupráci, Soud se domnívá, s přihlédnutím ke všem úvahám, které předchází, a zvláště ke skutečnosti, že Roquette své informace poskytla až na žádost o informace, že snížení částky pokuty o 40 % je přiměřené.

268 Je tedy namístě tento druhý žalobní důvod vycházející ze skutečnosti, že Komise nesprávně uplatňovala, že Roquette předala dotčené dokumenty až ve své odpovědi na žádost o informace, zamítnout.

269 S přihlédnutím ke všemu, co předchází, musí být žalobní důvody vycházející z nesprávností, kterých se Komise dopustila při posouzení spolupráce Roquette v průběhu správního řízení ve svém celku zamítnuty. Při nedostatku protiprávnosti při posouzení spolupráce Roquette v průběhu správního řízení není namístě Rozhodnutí na tomto základě změnit.

V – K porušení zásady ne bis in idem

A – Argumenty účastníků řízení

270 Ve svém posledním žalobním důvodu Roquette v podstatě namítá porušení zásady *ne bis in idem* a zásady proporcionality s ohledem na skutečnost, že Komise

nepřihlédla k tomu, že americké orgány hospodářské soutěže rovněž Roquette sankcionovaly za její účast na téže kartelové dohodě.

271 Roquette na podporu tohoto posledního žalobního důvodu odkazuje na rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1972, *Boehringer v. Komise* (7/72, Recueil, s. 1281), který uvádí, že „co se týče otázky, zda Komise může rovněž být povinna od pokuty odečíst sankci uloženou orgány třetího státu, musí být rozhodnuta pouze tehdy, pokud skutečnosti vytýkané žalobkyni v projednávaném případě na jedné straně Komisí a americkými orgány na straně druhé jsou totožné“.

272 Podle Roquette se přitom v řízení vedeném americkými orgány hospodářské soutěže a v řízení vedeném Komisí jedná nejen o totožné druhy kartelové dohody a totožné původce, avšak rovněž o totožné provádění kartelové dohody a totožné chování účastníků.

273 Pro prokázání shodnosti předmětu řízení před evropskými a americkými orgány hospodářské soutěže, tedy celosvětové protisoutěžní kartelové dohody, Roquette odkazuje na soudní narovnání (*Plea Agreement*), které uzavřela. Toto narovnání potvrzuje, že pokuta uložená ve Spojených státech se zakládá nejen na chování Roquette ve Spojených státech, avšak rovněž na jejím chování na evropském trhu na základě toho, že toto chování odráží fungování kartelové dohody na celosvětové úrovni. Dotčené narovnání stanoví, že „[h]lavní podmínky této kartelové dohody byly přidělit podílly na trhu mezi významné podniky vyrábějící glukonát sodný ve Spojených státech a jinde a stanovit a zachovat cenu glukonátu sodného

prodávaného ve Spojených státech a jinde“. Podle Roquette tak pokuta uložená ve Spojených státech nesankcionuje pouze účinky jejího chování na americkém trhu, avšak týká se rovněž její účasti na provádění kartelové dohody na celosvětové úrovni, a tedy zejména na evropské úrovni.

274 Roquette má za to, že zeměpisná definice kartelové dohody na celosvětové úrovni vyplývá rovněž z cílů kartelové dohody, jako je výměna informací o zákaznících a přidělení prodejních kvót na celosvětové úrovni, jakož i konání schůzí po celém světě.

275 Konečně při posouzení částky pokuty jak americké orgány hospodářské soutěže, tak i Komise zohlednily celosvětový obrat Roquette. Skutečnost, že tento obrat byl zohledněn dvakrát pro sankcionování stejných skutků je podle Roquette v rozporu se zásadou *ne bis in idem* a se zásadou proporcionality.

276 Komise má za to, že žalobní důvod Roquette musí být zamítnut.

B – Závěry Soudu

277 Z judikatury vyplývá, že zásada *ne bis in idem*, rovněž obsažená v článku 4 protokolu č. 7 Úmluvy o ochraně základních lidských práv a svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, je obecnou zásadou práva Společenství, jejíž dodržování zajišťuje soud (rozsudky Soudního dvora ze dne 5. května 1966, Gutmann v. Komise CEEA, 18/65 a 35/65, Recueil, s. 149, 172, a ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl

Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 59; viz rovněž v tomto smyslu výše v bodě 271 uvedený rozsudek Boehringer v. Komise, bod 3).

- 278 Zásada *ne bis in idem* zakazuje sankcionovat tutěž osobu více než jednou za totěž protiprávní jednání za účelem ochrany téhož právního zájmu. Použití této zásady podléhá třem kumulativním podmínkám, tedy totožnosti skutků, totožnosti subjektu, který se dopustil protiprávního jednání, a totožnosti chráněného právního zájmu (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 338).
- 279 Judikatura tak připustila možnost kumulovat sankce, jednu podle práva Společenství, druhou vnitrostátní, jako důsledek dvou paralelních řízení, majících rozdílný účel, jejichž přípustnost vyplývá ze zvláštního systému rozdělení pravomocí mezi Společenství a členské státy v oblasti kartelových dohod. Důsledkem obecného požadavku rovnosti však je, že Komise je při stanovení částky pokuty povinna zohlednit sankce, které již byly stejnému podniku uloženy za stejné skutky, pokud se jedná o sankce uložené za porušení práva kartelových dohod členského státu, a tedy ke kterým došlo na území Společenství (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. února 1969, Wilhelm a další, 14/68, Recueil, s. 1, bod 11, a Boehringer v. Komise, bod 271 výše, bod 3; rozsudky Soudu ze dne 6. dubna 1995, Tréfileurope v. Komise, T-141/89, Recueil, s. II-791, bod 191, a Sotralentz v. Komise, T-149/89, Recueil, s. II-1127, bod 29).
- 280 Pokud Roquette namítá, že tím, že jí Komise uložila pokutu za její účast na kartelové dohodě již sankcionované americkými orgány, porušila zásadu *ne bis in idem*, podle které nemůže být téže osobě uložena druhá sankce za totěž zakázané chování, je třeba připomenout, že soudce Společenství připustil, že podnik může být platně předmětem dvou paralelních řízení za totěž protiprávní jednání, a tedy dvojí sankce,

jedné ze strany příslušného orgánu dotčeného členského státu, druhé ze strany Společenství v rozsahu, ve kterém uvedená řízení mají rozdílný účel a porušené normy nejsou totožné (rozsudek Wilhelm a další, bod 279 výše, bod 11, Tréfileurope v. Komise, bod 279 výše, bod 191, a Sotralentz v. Komise, bod 279 výše, bod 29).

281 Z toho vyplývá, že zásada *ne bis in idem* se nemůže *a fortiori* uplatnit v případě, jako je ten v projednávané věci, ve kterém řízení vedená a sankce uložené Komisí na straně jedné a americkými orgány na straně druhé, zcela zřejmě nemají stejné cíle. Pokud se totiž v prvním případě jedná o zachování nenarušené hospodářské soutěže na území Evropské unie nebo v EHP, ochrana, o niž je usilováno v druhém případě, se týká trhu amerického (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 15. července 1970, Buchler v. Komise, 44/69, Recueil, s. 733, body 52 a 53, a Soudu ze dne 25. března 1999, Gencor v. Komise, T-102/96, Recueil, s. II-753, body 103 až 106). Podmínka totožnosti chráněného právního zájmu, nezbytná k tomu, aby mohla být uplatněna zásada *ne bis in idem*, tedy chybí.

282 Je ostatně třeba zdůraznit, že se Roquette nedovolává ani nedokazuje existenci právní zásady nebo pravidla nebo úmluvy mezinárodního práva veřejného zakazující orgánům nebo soudům různých států stíhat a odsoudit osobu z důvodu totožných skutků, které mají účinky na jejich území nebo v obvodu jejich jurisdikce. Při nedostatku důkazu existence takového pravidla nebo úmluvy, která by vázala Společenství a třetí státy, jako jsou Spojené státy, a stanovila takový zákaz, jí Komise nemůže být vázána.

283 Z toho vyplývá, že je namístě zamítnout argument Roquette vycházející z porušení zásady *ne bis in idem* z důvodu, že dotčená kartelová dohoda byla rovněž předmětem uložení sankcí mimo území Společenství nebo že Komise v Rozhodnutí

zohlednila celkový obrat Roquette, již zohledněný americkými orgány pro stanovení pokut.

- 284 Pokud Roquette namítá, že Komise nerespektovala rozsudek *Boehringer v. Komise*, bod 271 výše, podle kterého je Komise povinna od pokuty odečíst sankci uloženou orgány třetí země, pokud jsou skutečnosti uvedené proti žalujícímu podniku Komisí na straně jedné a těmito orgány na straně druhé totožné, je namísto připomenout, že v bodě 3 tohoto rozsudku Soudní dvůr uvedl následující:

„[...] co se týče otázky, zda Komise může být rovněž povinna od pokuty odečíst sankci uloženou orgány třetího státu, musí být rozhodnuta pouze tehdy, pokud skutečnosti vytykané žalobkyni v projednávaném případě na jedné straně Komisí a americkými orgány na straně druhé jsou totožné.“

- 285 Roquette z této pasáže *a contrario* vyvozuje, že Komise byla povinna zohlednit sankce, které jí uložily americké orgány za její účast na celosvětové kartelové dohodě o glukonátu sodném, která je stejného druhu, projevovala se tímtež prováděním a týkala se totožného chování účastníků jak na úrovni předmětu, tak i lokalizace jako kartelová dohoda, které se týká Rozhodnutí Komise, které jí ukládá pokutu 10,8 milionů eur.

- 286 Je však třeba zaprvé podotknout, že z této pasáže rozsudku *Boehringer v. Komise*, bod 271 výše, zcela zřejmě vyplývá, že Soudní dvůr, aniž by zodpověděl otázku, zda je Komise povinna od pokuty odečíst sankci uloženou orgány třetího státu v případě, že by skutečnosti uváděné proti podniku Komisí a uvedenými orgány byly totožné, učinil z totožnosti skutků stíhaných Komisí a orgány třetího státu předchozí podmínku výše uvedené otázky.

287 Krom toho je zadruhé nutné zdůraznit, že jen s přihlédnutím ke zvláštní situaci, vyplývající jednak z úzké vzájemné závislosti vnitrostátních trhů a trhu Společenství, a jednak ze zvláštního systému rozdělení pravomocí mezi Společenství a členské státy v oblasti kartelových dohod na tomtéž území společného trhu, Soudní dvůr, po připuštění možnosti dvojího stíhání, rozhodl s ohledem na případnou dvojí sankci, která z něj vyplývá, o nutnosti zohlednění prvního represivního rozhodnutí v souladu s požadavkem ekvity (rozsudek Wilhelm a další, bod 279 výše, bod 11, a stanovisko generálního advokáta M. Mayrase k rozsudku Boehringer v. Komise, bod 271 výše, Recueil, s. 1293, 1301 až 1303).

288 Taková situace však v projednávaném případě zcela zřejmě nenastala. Při neexistenci tvrzení výslovného smluvního ustanovení ukládajícího Komisi povinnost při stanovení částky pokuty zohlednit sankce již uložené témuž podniku za stejné skutky orgány nebo soudy třetího státu, jako jsou Spojené státy, Roquette nemůže Komisi platně vytýkat, že v projednávaném případě tuto údajnou povinnost nedodržela.

289 Každopádně, i kdyby bylo třeba mít za to, že na základě rozsudku Boehringer v. Komise, bod 271 výše, ukládá zásada ekvity Komisi zohlednit sankce uložené orgány třetích států, pokud skutečnosti, které jsou podniku Komisi vytýkány jsou totožné s těmi, které mu vytýká orgán třetího státu, je nutno konstatovat, že Roquette neprokázala, že v projednávaném případě se u amerických orgánů jednalo o uplatnění nebo účinky kartelové dohody jiné, než jsou ty, které se týkaly jejich území.

290 Co se týče odsouzení Roquette ve Spojených státech, z narovnání uzavřeného mezi americkým ministerstvem spravedlnosti a Roquette, tak jak bylo předloženo United States District Court for the Northern District Court of California, totiž vyplývá, že

Roquette byla odsouzena k pokutě 2,5 milionů amerických dolarů (USD). I když toto narovnání uvádí skutečnost, že kartelová dohoda o glukonátu sodném měla jako předmět vyloučení hospodářské soutěže stanovením a zachováváním cen a rozdělením podílů na trhu glukonátu sodného prodávaného „ve Spojených státech a jinde“, není nikterak prokázáno, že toto narovnání schválené americkým soudem se týkalo jiného uplatnění nebo účinků kartelové dohody, než těch, ke kterým došlo v této zemi (viz v tomto smyslu rozsudek *Boehringer v. Komise*, bod 271 výše, bod 6), a zvláště těch, které byly zjištěny v EHP, což by se jinak ostatně zjevně dotklo územní příslušnosti Komise. Krom toho je nepochybné, že Komise vedla své vlastní vyšetřování (body 54 až 64 odůvodnění Rozhodnutí) a sama posoudila důkazní prostředky, které jí byly předloženy.

291 Za těchto okolností je namístě zamítnout žalobní důvod vycházející z toho, že Komise porušila údajnou povinnost odečíst od pokuty sankce uložené dříve orgány třetích států, jakož i vedle toho uplatněný důvod Roquette vycházející z porušení zásady proporcionality, které z toho vyplývá.

292 Vzhledem k tomu, co předchází, lze přijmout pouze žalobní důvod vycházející z nesprávného určení obratu, který měl být zohledněn pro výpočet počáteční částky pokuty Roquette. Soudu tedy náleží určit na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci důsledky této nesprávnosti.

K soudnímu přezkumu v plné jurisdikci

293 Soud má nejprve na základě své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci za to, že i když by byla nesprávnost, kterou je zohlednění obratu „mateřských vod“ Roquette

pro určení počáteční částky její pokuty (viz bod 55 výše) přičitatelná Roquette, tato okolnost nemůže odůvodnit, že tento nesprávný obrat byl zohledněn při určení počáteční částky pokuty (viz v tomto smyslu rozsudek *Aristrain v. Komise*, bod 43 výše, bod 586).

294 Z toho vyplývá, že celosvětový obrat, který měl být zohledněn pro určení počáteční částky pokuty Roquette dosahuje 9 820 600 eur místo 12 293 620 eur a že její podíl na trhu byl 17,4 %, a nikoliv 20,96 %.

295 Co se týče důsledků tohoto snížení, Soud připomíná, že při rozdělení podniků, které porušily čl. 81 odst. 1 ES do skupin pro účely určení částky pokut, musí být určení prahů pro každou z takto identifikovaných skupin soudržné a objektivně odůvodněné (viz v tomto smyslu rozsudky Soudu ze dne 20. března 2002, *LR AF 1998 v. Komise*, T-23/99, Recueil, s. II-1705, bod 298, ze dne 19. března 2003, *CMA CGM a další v. Komise*, T-213/00, Recueil, s. II-913, bod 416, a ze dne 30. září 2003, *Atlantic Container Line a další v. Komise*, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Recueil, s. II-3275, bod 1541).

296 V projednávaném případě bylo rozdělení členů kartelové dohody do dvou kategorií v Rozhodnutí odůvodněno relativním významem podniků na dotčeném trhu, vyjádřeným v obratu a podílech na trhu. Na tomto základě *Jungbunzlauer*, *Fujisawa* a *Roquette* byly zařazeny do první kategorie z důvodu, že byly třemi hlavními výrobci glukonátu sodného a měly více než 20 % podílu na světovém trhu. *Glucona* a *ADM*, jejichž podíly na dotčeném trhu dosahovaly méně než 10 %, byly zařazeny do druhé kategorie (bod 380 a 382 odůvodnění Rozhodnutí).

297 Soud má za to, že relativní význam dotčených podniků, vyjádřený v obratu a podílech na trhu, je odpovídajícím kritériem pro jejich rozdělení do různých

kategorií. Toto kritérium však musí být uplatněno při dodržení zásad proporcionality a rovného zacházení.

298 S přihlédnutím k těmto principiálním úvahám má Soud za to, že z důvodu nesprávnosti při zohlednění relevantního obratu Roquette nemůže posledně uvedená zůstat v první kategorii. Soud má totiž za to, že je v rozporu se zásadami rovného zacházení a proporcionality, že v projednávaném případě je Roquette, jejíž podíl na trhu dosahuje po opravě 17,4 % a obrat 9 820 600 eur, uložena po rozdělení různých dotčených podniků do kategorií na základě kritéria jejich relativního významu stejná počáteční částka 10 milionů eur jako společnosti Fujisawa, jejíž podíl na trhu dosahuje 37,1 % po opravě podílu na trhu Roquette a obrat na 20 843 500 eur; zatímco ADM, jejíž podíl na trhu dosahuje 9,7 % po opravě podílu na trhu Roquette a obrat na 5 485 810 eur, je uložena počáteční částka 5 milionů eur.

299 Tento závěr není zpochybněn argumenty uvedenými Komisí, podle kterých pokuta nebyla vypočítána podle obratu. I když totiž částka pokuty nebyla přímo stanovena podle obratu dotčených podniků, tento obrat však definuje počáteční částku pokuty, která je určující pro stanovení konečné částky pokuty. Tento závěr rovněž není zpochybněn argumentem Komise, podle kterého podniky byly rozděleny do kategorií podle svého postavení hlavních výrobců, a nikoliv podle svých podílů na trhu vyšších, či nižších než 20 %. Komise má totiž jednak nesprávně za to, že v jejím Rozhodnutí tyto dvě skupiny vyplývají jediné z použití kritéria tří hlavních výrobců (viz bod 296 výše), a jednak klasifikace podle tohoto jediného kritéria nemůže v projednávaném případě být odůvodněna vzhledem k zásadám proporcionality a rovného zacházení. Pokud jde o rozsudek Acerinox v. Komise, bod 49 výše, na který se Komise odvolává, Soud má za to, že se jej v tomto zvláštním případě nelze

užitečně dovolávat jelikož podíly na trhu dotčených podniků ve věci, která vedla k tomuto rozsudku, byly málo rozdílné, neboť se všechny nacházely mezi 11 % a 18 %, zatímco v projednávaném případě se po opravě obratu Roquette podíly na trhu nacházely mezi 9,1 % a 37,1 %.

300 Vzhledem k tomu, co předchází, má Soud na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci za to, že je třeba Roquette zařadit do střední kategorie mezi první a druhou kategorií definovanou Komisí, jejíž počáteční částka je stanovena na 7,5 milionů eur. Podle metodologie a jiných faktorů uvedených Komisí v projednávaném případě by tedy pokuta Roquette měla dosahovat 8,1 milionů eur.

301 Soud má však rovněž za to, že přičitatelnost dotčené nesprávnosti Roquette mu sice nemůže zabránit uvedenou nesprávnost a její důsledky opravit (viz bod 293 výše), avšak z toho nemůže být vyvozováno, že přičitatelnost nemůže být v žádném případě Soudem při výkonu jeho pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci zohledněna pro účely posouzení důsledků této nesprávnosti.

302 Soud v tomto ohledu podotýká, že ve svém dopise ze dne 19. listopadu 1999 zasláném Komisi Roquette zdůraznila nejednoznačnost pojmu „tekutý glukonát sodný“ nebo „tekutý GS“. V tomto dopise totiž Roquette uvedla, že „[p]ojem ‚tekutý GS‘ odpovídá buď ‚mateřským vodám‘ získaným jako nezbytný vedlejší produkt při krystalizaci ‚pevného‘ GS, nebo opětovnému rozpuštění ‚pevného‘ GS“.

303 Z téhož dopisu je dále zřejmé, že Roquette upřesnila zvláštnost svého tekutého glukonátu sodného následujícími slovy:

„[...] Roquette musí rovněž upozornit na zvláštnost svého výrobku ‚tekutý‘ GS vzhledem k výrobku soutěžitelů. Roquette totiž využívá techniku krystalizace ‚pevného‘ GS, jejíž zvláštností je, že z důvodu jediné krystalizace poskytuje ‚mateřské vody‘ (‚tekutý‘ GS):

— ve velmi značném množství;

— v kvalitě umožňující prodej;

— a za nízkou cenu.

Naopak podle vědomostí Roquette výrobní postupy jejích konkurentů generují pouze slabé množství ‚mateřských vod‘, z důvodu více krystalizací, o nižší kvalitě a které nejsou nebo jsou jen velmi málo prodejné v průmyslovém odvětví. ‚Tekutý‘ GS konkurentů Roquette tedy spíše odpovídá opětovně rozpuštěnému ‚pevnému‘ GS, tedy výrobku o mnohem vyšších nákladech.

Výrobní postup Roquette je obchodním tajemstvím, stejně tak jako nezbytná generace ‚tekutého‘ GS, která z něj vyplývá, který každopádně v době dotčených skutečností nebyl znám jejím konkurentům. Toto upřesnění je velmi významné, jelikož z důvodu této zvláštnosti svého výrobního postupu byla Roquette vždy proti

tomu, aby schůze organizované s jejími konkurenty byly rozšířeny na „tekutý“ GS, i přes to, že na tom posledně uvedení trvali.“

304 Ve svém dopise ze dne 3. května 1999 Roquette upřesňuje, že schůze uvedené v příloze tohoto dopisu se týkaly, „co se týče Roquette, pouze krystalizovaného GS (pevného), a nikoliv GS tekutého.“ Ve své odpovědi ze dne 25. července 2000 na oznámení námitek Roquette rovněž uvádí, že „z důvodu svého výrobního postupu GS vyrábí významné množství tekutého glukonátu (nebo „mateřských vod“) a že „byla vždy proti tomu, aby tekutý glukonát byl součástí kvót a obecněji pravidel stanovených na schůzích“.

305 V oznámení společnosti Fujisawa o spolupráci ze dne 12. května 1998 má tato společnost za to, že „mateřské vody“ nejsou konečným výrobkem, a nebyly tedy zahrnuty do působnosti kartelové dohody.

306 Konečně ve svých dopisech ze dne 3. května 1999 a ze dne 21. května 2001 Roquette Komisi na základě žádostí o informace ze dne 2. března 1999 a ze dne 11. května 2001 oznámila obrat pod názvem „tekutý glukonát sodný“.

307 Vzhledem k tomu, co předchází, Soud podotýká, že vysvětlení poskytnutá Roquette Komisi v jejím dopise ze dne 19. listopadu 1999 neumožňují pochopit ekvivalenci mezi glukonátem sodným Roquette a „mateřskými vodami“. Roquette v tomto dopise jistě zdůrazňuje, že pojem „tekutý glukonát sodný“ nebo „„tekutý“ GS“ může odpovídat buď „mateřským vodám“, získaným jako nezbytný vedlejší produkt při krystalizaci „„pevného“ GS“, nebo opětovným rozpuštěním „„pevného“ GS“, a že má

k dispozici metodu krystalizace „pevného“ GS“, jejíž zvláštností je poskytnout jedinou krystalizací „mateřské vody“ ve velmi značném množství, v kvalitě umožňující prodej a se slabými výrobními náklady, avšak není nikterak zřejmé, že tekutý výrobek Roquette uvedený pod názvem „tekutý glukonát sodný“ odpovídá výhradně „mateřským vodám“.

308 Skutečnost, že Roquette Komisi ve svých dopisech ze dne 3. května 1999 a ze dne 25. července 2000 sdělila, že schůze kartelové dohody se týkaly, co se jí týče, pouze krystalizovaného GS (pevného), a nikoliv tekutého GS, nebo že se vždy bránila tomu, aby se na tekutý glukonát vztahovala pravidla stanovená v průběhu schůzí, rovněž jasně neukazuje, že tekutý glukonát sodný vyráběný Roquette byl výlučně „mateřskými vodami“.

309 Při nedostatku upřesnění o plné ekvivalenci tekutého glukonátu sodného Roquette a „mateřských vod“ Komise mohla mít legitimně za to, že Roquette vyráběla kromě „mateřských vod“ také tekutý glukonát sodný podobný glukonátu svých konkurentů. Komise tedy mohla legitimně od Roquette požadovat, aby jí poskytla svůj obrat zejména pro svůj tekutý glukonát sodný.

310 Ve svých odpovědích ze dne 3. května 1999 a ze dne 21. května 2001 na žádosti o informace Komise týkající se zejména jejího obratu za tekutý glukonát sodný Roquette krom toho neupřesnila, že její tekutý glukonát sodný odpovídá výhradně „mateřským vodám“. Skutečnost uváděná Roquette, že ji Komise požádala, aby striktně dodržela formát žádosti o informace, jí nikterak nezabraňovala dbát na to, aby Komisi neuvedla v omyl a upřesnila, že její obrat za tekutý glukonát sodný odpovídá výhradně jejímu obratu za „mateřské vody“. Tento závěr je nutné učinit tím více, že s ohledem na svůj způsob výroby a prodeje tekutého glukonátu sodného měla Roquette vědět, že hrozí, že Komise může být zmatena.

- 311 Vzhledem k tomu, že Roquette může být považována za velký podnik, je legitimní domnívat se, že měla k dispozici právně-ekonomické znalosti a infrastruktury, které jí umožňovaly vědět, že tento obrat může být použit pro výpočet částky pokuty, která jí bude uložena.
- 312 Komise se tedy mohla pro potřeby výpočtu pokuty spoléhat na obrat sdělený Roquette pod názvem „tekutý glukonát sodný“. Prohlášení Fujisawa v jejím oznámení o spolupráci ze dne 12. května 1998, podle kterého nebyly „mateřské vody“ konečnými výrobky a nebyly zahrnuty do působnosti kartelové dohody, pouze potvrzovalo její dosah. Na rozdíl od toho, co tvrdí Roquette, není relevantní, pokud jde o otázku určení, zda Komise měla vědět, že tekutý glukonát sodný Roquette odpovídal „mateřským vodám“.
- 313 Je tedy zřejmé, že v průběhu správního řízení, a konkrétněji v odpověď na přesné dotazy Komise se Roquette dopustila závažné nedbalosti tím, že ji opomenula dostatečně jasně a jednoznačně informovat o ekvivalenci svého tekutého glukonátu sodného a „mateřských vod“.
- 314 Soud zvláště podotýká, že na žádost o informace Komise ze dne 11. května 2001, formulovanou na základě čl. 11 nařízení č. 17, ve které Komise upozorňovala adresáty této žádosti na článek 15 nařízení č. 17, Roquette svůj obrat oznámila nesprávně. Na základě posledně uvedeného ustanovení Komise mohla podniku uložit rozhodnutím pokutu o částce od 100 do 5 000 eur, pokud při odpovědi na žádost o informace, tak jak je stanovena v článku 11 nařízení č. 17, tento podnik z nedbalosti poskytl nesprávné informace.

- 315 Soud má tedy za to, že vzhledem k závažné nedbalosti Roquette mu přísluší na základě jeho pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci zvýšit částku pokuty o 5 000 eur.
- 316 Soud má tedy za to, že pokuta Roquette musí činit 8 105 000 eur.

K žádostem o organizační procesní opatření

- 317 V důsledku toho, že co se týče Jungbunzlauer, bylo Rozhodnutí, které jí ukládalo za její účast na kartelové dohodě v odvětví glukonátu sodného pokutu 20,4 milionů eur; zrušeno a že dne 29. září 2004 bylo přijato Rozhodnutí ohledně Jungbunzlauer a tří dalších společností skupiny Jungbunzlauer, které jim ukládá pokutu 19,04 milionů eur za jejich účast na kartelové dohodě v odvětví glukonátu sodného, má Roquette za to, že se jedná o novou skutečnost odůvodňující nový žalobní důvod a organizační procesní opatření.
- 318 Roquette se v podstatě domnívá, že vzhledem k tomu, že Rozhodnutí ze dne 29. září 2004 Jungbunzlauer a třem dalším společnostem skupiny Jungbunzlauer ukládá pokutu nižší, než je ta, která byla Jungbunzlauer uložena v Rozhodnutí, dostala Jungbunzlauer „druhou šanci“ hájit se a předložit nové argumenty. Roquette má za to, že takovou „druhou šanci“ nedostala. Uvádí tedy nový žalobní důvod vycházející z porušení zásady řádného úředního postupu, zásady rovného zacházení a zásady dodržování práv obhajoby.

319 Aby byla zohledněna tato nová skutečnost, Roquette navrhuje v rámci organizačních procesních opatření na základě čl. 64 odst. 4 jednacího řádu, aby se Komise vyjádřila k novému žalobnímu důvodu uvedenému Roquette a zrušila Rozhodnutí vzhledem k tomuto novému žalobnímu důvodu. Roquette podpůrně Soudu navrhuje, aby přijal jakékoliv jiné užitečné opatření, které mu umožňují jeho procesní předpisy, jako je znovuotevření ústní části řízení nebo spojení věcí.

320 Komise každý z těchto návrhů Roquette zpochybňuje.

321 Soud připomíná, že z účelu a předmětu organizačních procesních opatření, tak jak jsou uvedena v čl. 64 odst. 1 a 2 jednacího řádu, vyplývá, že jsou začleněna do rámce jednotlivých fází řízení před Soudem, jehož průběh mají usnadňovat. Z toho vyplývá, že po ukončení ústní části řízení může účastník řízení navrhnout organizační procesní opatření pouze tehdy, pokud Soud rozhodne o znovuotevření ústní části řízení (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Hoechst v. Komise, C-227/92 P, Recueil, s. I-4443, body 102 a 103).

322 I přes uspořádání návrhů Roquette je třeba se nejprve vyslovit ohledně vhodnosti znovuotevření ústní části řízení v projednávané věci.

323 Jak bylo uznáno judikaturou, Soud musí návrhu na znovuotevření ústní části řízení vyhovět pro účely zohlednění nově uváděných skutečností, pouze pokud jej dotčený účastník řízení zakládá na takových skutečnostech, které by mohly rozhodujícím způsobem ovlivnit výsledek sporu a které nemohl uplatnit před koncem ústní části řízení [rozsudky Soudního dvora ze dne 8. července 1999, ICI v. Komise, C-200/92 P,

Recueil, s. I-4399, bod 60 a 61, a Soudu ze dne 25. června 2002, British American Tobacco (Investments) v. Komise, T-311/00, Recueil, s. II-2781, bod 53].

- 324 Soud v tomto ohledu podotýká, že spor se v projednávaném případě týká legality Rozhodnutí přijatého Komisí ohledně Roquette. Roquette totiž žádá zrušení Rozhodnutí v rozsahu, v němž jí ukládá pokutu 10,8 milionů eur. Soud krom toho poukazuje na to, že rozhodnutí ze dne 29. září 2004 je zjevně pozdější než Rozhodnutí.
- 325 Jak přitom bylo uznáno judikaturou, legalita aktu Společenství se posuzuje podle skutkových a právních okolností existujících ke dni, kdy byl akt přijat (rozsudky Soudního dvora ze dne 7. února 1979, Francie v. Komise, 15/76 a 16/76, Recueil, s. 321, body 7 a 8, a Soudu ze dne 12. prosince 1996, Altmann a další v. Komise, T-177/94 a T-377/94, Recueil, s. II-2041, bod 119). Při posouzení legality tohoto aktu je tedy vyloučeno zohlednění skutečností, ke kterým došlo po dni, ke kterému byl akt Společenství přijat (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 21. října 1997, Deutsche Bahn v. Komise, T-229/94, Recueil, s. II-1689, bod 102 a judikatura v něm uvedená). Přezkum legality rozhodnutí musí být ostatně v zásadě uskutečněn na základě skutkových a právních okolností uvedených účastníky řízení v průběhu správního řízení nebo uvedených v tomto rozhodnutí. V opačném případě by byla zpochybněna paralelnost mezi dřívějším správním řízením a následujícím soudním přezkumným řízením spočívající na totožnosti skutkových a právních okolností.
- 326 Pokud tedy nová skutečnost uvedená Roquette je zjevně pozdější než den přijetí Rozhodnutí, nemůže tato skutečnost jeho platnost ovlivnit (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 16. září 1998, IECC v. Komise, T-133/95 a T-204/95, Recueil, s. II-3645, bod 37). Rozhodnutí ze dne 29. září 2004 přijaté ohledně Jungbunzlauer a tří z jejích dceřiných společností není tedy novou skutečností, která by

rozhodujícím způsobem ovlivňovala výsledek sporu. Není tedy namístě na tomto základě řízení znovu otevřít.

327 Tento závěr není zpochybněn skutečností, že Roquette navrhuje rovněž změnu Rozhodnutí. Soud jistě může při posouzení částky pokuty, vzhledem k žalobním důvodům uplatněným žalobkyní, na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci zohlednit doplňující informace, které nebyly uvedeny v napadeném rozhodnutí (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 9. července 2003, *Daesang a Sewon Europe v. Komise*, T-230/00, Recueil, s. II-2733, bod 61). Vzhledem k zásadě právní jistoty však musí tato možnost být v zásadě omezena na zohlednění informací předcházejících napadenému rozhodnutí a které Komise mohla v okamžiku přijetí svého rozhodnutí znát. Rozdílný přístup by Soud vedl k tomu, že by nahrazoval správní orgán pro účely posouzení otázky, kterou dosud správní orgán nezkoumal, což by vedlo k zasahování do jeho pravomocí a obecněji k porušení systému rozdělení funkcí a institucionální rovnováhy mezi mocí soudní a mocí správní. Přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 neodůvodňuje výjimku z těchto zásad. Roquette ostatně nikterak neprokázala, že toto rozhodnutí je jakkoli výjimečné. Tedy jelikož je rozhodnutí ze dne 29. září 2004 pozdější než Rozhodnutí a nemůže odůvodnit výjimku ze zásady, podle které mohou být zohledněny pouze nové skutečnosti, ke kterým došlo před přijetím Rozhodnutí, musí být návrh na znovuotevření řízení, a tedy návrhy na přijetí organizačních procesních opatření zamítnuty.

328 Skutečnost, že Soud v rámci přezkumu napadeného rozhodnutí nemůže zohlednit dotčené skutečnosti, ke kterým došlo později, ostatně nikterak nezasahuje do možnosti žalobkyně uplatnit svá práva u Komise. Nic totiž žalobkyni nebrání formálně Komisi požádat, aby znovu zahájila správní řízení za účelem opravy svého

původního rozhodnutí a popřípadě podala žalobu k Soudu proti záporné reakci Komise na tuto žádost.

- 329 Soud má pro úplnost za to, že i pokud by přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 mohlo odůvodnit výjimku ze zákazu zohlednit v projednávaném případě doplňující informace pozdější než napadené rozhodnutí, podmínka, podle které tato nová skutečnost musí mít rozhodující vliv na výsledek sporu, aby odůvodňovala znovuotevření řízení (viz judikatura uvedená v bodě 323 výše), není splněna.
- 330 Přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 totiž v žádném případě nemůže být porušením zásad řádného úředního postupu, dodržování práv obhajoby a rovného zacházení, tak jak je tvrzeno Roquette.
- 331 Co se týče údajného porušení zásady řádného úředního postupu, postačuje konstatovat, že přijetí nového Rozhodnutí ohledně Jungbunzlauer a tří dalších společností skupiny Jungbunzlauer nemůže ovlivnit požadavek řádného úředního postupu, kterým se Komise řídila při přijetí Rozhodnutí ohledně Roquette. Pokud by vzhledem k přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 byla porušena zásada řádného úředního postupu, mohla by to namítat pouze Jungbunzlauer. Roquette si tak přisvojuje žalobní důvod, který mohl být případně uplatněn jedině Jungbunzlauer, a to pro uplatnění vlastního žalobního důvodu. Takový žalobní důvod tedy nemůže mít v žádném případě úspěch.
- 332 Stejně tak, co se týče namítaného porušení svých práv obhajoby s ohledem na přijetí nového rozhodnutí vůči Jungbunzlauer, Roquette pouze uvádí vlastním jménem újmu údajně vzniklou třetímu subjektu. V tomto ohledu je třeba připomenout, že

dodržování práv obhajoby vyžaduje, aby dotčený podnik byl schopen užitečně oznámit svoje stanovisko ohledně skutečné existence a relevantnosti skutečností, výhrad a okolností namítaných vůči ní Komisí (rozsudek Soudu ze dne 16. prosince 2003, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektronisch Gebied v. Komise*, T-5/00 a T-6/00, Recueil, s. II-5761, body 32 a 33). V projednávaném případě přitom není uvedena žádná skutečnost, podle které rozhodnutí ze dne 29. září 2004 ovlivnilo Rozhodnutí přijaté ohledně Roquette. Roquette neposkytla sebemenší důkaz, podle kterého jí po přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 byly vytýkány nové skutečnosti, pozměňující jí se týkající Rozhodnutí. Z těchto důvodů přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 nikterak v projednávaném případě neporušuje práva obhajoby Roquette.

333 Konečně, co se týče porušení zásady rovného zacházení s ohledem na skutečnost, že Jungbunzlauer mohla podruhé vyjádřit své stanovisko ohledně skutečností, které jí byly vytýkány, zatímco tak tomu nebylo v případě Roquette, je třeba připomenout, že aktům orgánů v zásadě svědčí domněnka legality, a mají tedy právní účinky, pokud nejsou zrušeny nebo odvolány (rozsudek ICI v. Komise, bod 323 výše, bod 69). Rozhodnutí ukládající pokutu účastníkovi je tak považováno za legální a má právní účinky od svého přijetí. Naopak, důsledkem zrušení rozhodnutí ukládajícího pokutu je zánik právních účinků tohoto rozhodnutí.

334 Z toho vyplývá, že Rozhodnutí v rozsahu, v němž se původně týkalo Jungbunzlauer, a nové Rozhodnutí ze dne 29. září 2004, přijaté ohledně Jungbunzlauer a tří dalších podniků skupiny Jungbunzlauer, nevedla k tomu, že by Jungbunzlauer měla možnost vyjádřit „podruhé“ své stanovisko ke skutečnostem, které jsou jí vytýkány. Jungbunzlauer dostala příležitost se vyjádřit k novému rozhodnutí, které je důsledkem zrušení prvního rozhodnutí, a díky kterému toto první rozhodnutí přestalo existovat. Soud má tedy za to, že přijetí rozhodnutí ze dne 29. září 2004 nepůsobilo porušení zásady rovného zacházení vůči Roquette.

- 335 Návrh Roquette na znovuotevření řízení, a tedy návrh na přijetí organizačních procesních opatření, musí být z těchto důvodů rovněž zamítnuty.
- 336 Co se týče návrhu Roquette rozhodnout o spojení projednávané věci s věcí T-492/04, Jungbunzlauer a další v. Komise, Soud má za to, že tento návrh musí být rovněž zamítnut, neboť o projednávané věci může být rozhodnuto.

K nákladům řízení

- 337 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Podle odstavce 3 prvního pododstavce téhož ustanovení může Soud náklady řízení rozdělit mezi účastníky, pokud jsou účastníci řízení současně neúspěšní v jednom nebo více bodech.
- 338 Komise v projednávaném případě nebyla úspěšná pouze co se týče zohlednění obratu Roquette týkajícího se glukonátu sodného pro výpočet částky pokuty Roquette. Komise však obrat zohlednila nesprávně jediné z důvodu závažné nedbalosti Roquette. Roquette nebyla úspěšná ohledně všech ostatních návrhových žádání, která předložila.
- 339 V takové situaci budou okolnosti případu správně zohledněny tím, že bude rozhodnuto, že Roquette ponese veškeré vlastní náklady řízení a veškeré náklady řízení vynaložené Komisí.

Z těchto důvodů

Soud (třetí senát)

rozhodl takto:

- 1) Částka pokuty Roquette Frères SA se stanoví na 8 105 000 eur.
- 2) Rozhodnutí K(2001) 2931 konečné ze dne 2. října 2001 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (COMP/E-1/36.756 – glukonát sodný) se pozměňuje v rozsahu, v němž je v rozporu s bodem 1 výše.
- 3) Ve zbývajících částech se žaloba zamítá.
- 4) Roquette Frères SA se ukládá náhrada veškerých nákladů řízení.

Azizi

Jaeger

Dehousse

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 27. září 2006.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

E. Coulon

J. Azizi

Obsah

Skutkový základ sporu	II - 3146
Řízení a návrhová žádání účastníků řízení	II - 3153
Právní otázky	II - 3155
I – K závažnosti protiprávního jednání	II - 3156
A – Úvod	II - 3156
B – K určení obratu	II - 3158
1. Argumenty účastníků řízení	II - 3158
2. Závěry Soudu	II - 3162
C – Ke konkrétnímu dopadu kartelové dohody	II - 3164
1. Úvodní poznámky	II - 3164
2. Ohledně toho, že Komise zvolila nesprávný přístup pro prokázání, že kartelová dohoda měla konkrétní dopad na trh	II - 3169
a) Argumenty účastníků řízení	II - 3169
b) Závěry Soudu	II - 3170
3. K žalobním důvodům vycházejícím ze skutečností zohledněných Komisí osvědčujících provádění a účinky dohody	II - 3173
a) Co se týče různých fází kartelové dohody	II - 3173
Argumenty účastníků řízení	II - 3173
Závěry Soudu	II - 3174
b) Pokud jde o neuskutečnění cílů kartelové dohody během operačního období	II - 3176
Úvod	II - 3176
	II - 3251

System dohledu	II - 3177
— Argumenty účastníků řízení	II - 3177
— Závěry Soudu	II - 3178
Kvóty	II - 3179
— Argumenty účastníků řízení	II - 3179
— Závěry Soudu	II - 3180
Ceny	II - 3183
— Argumenty účastníků řízení	II - 3183
— Závěry Soudu	II - 3184
Rozdělení zákazníků	II - 3186
— Argumenty účastníků řízení	II - 3186
— Závěry Soudu	II - 3186
c) K žalobním důvodům vycházejícím ze zohlednění účinků kartelové dohody na základě grafů zabavených v prostorách Roquette	II - 3187
Argumenty účastníků řízení	II - 3187
Závěry Soudu	II - 3188
4. K žalobním důvodům vycházejícím z nezohlednění jiných skutečností Komisí při jejím posouzení účinku kartelové dohody	II - 3191
a) Co se týče nezohlednění specifčnosti trhu	II - 3191
Argumenty účastníků řízení	II - 3191
Závěry Soudu	II - 3192
b) Nezohlednění názoru kupujících	II - 3194
Argumenty účastníků řízení	II - 3194
Závěry Soudu	II - 3195

ROQUETTE FRÈRES v. KOMISE

c)	Nezohlednění atmosféry podezření	II - 3197
	Argumenty účastníků řízení	II - 3197
	Závěry Soudu	II - 3198
D –	K omezení účinků kartelové dohody společností Roquette	II - 3199
	a) Argumenty účastníků řízení	II - 3199
	b) Závěry Soudu	II - 3199
II –	K délce trvání protiprávního jednání	II - 3200
	A – Argumenty účastníků řízení	II - 3200
	B – Závěry Soudu	II - 3202
III –	K polehčujícím okolnostem	II - 3207
	A – Argumenty účastníků řízení	II - 3207
	B – Závěry Soudu	II - 3208
IV –	Ke spolupráci Roquette v průběhu správního řízení	II - 3210
	A – Úvod	II - 3210
	B – Co se týče skutečnosti, že Roquette byla prvním a jediným členem kartelové dohody, který Komisi poskytl určující důkazy k vypracování Rozhodnutí	II - 3211
	1. Obecně	II - 3211
	2. Obecné úvahy, pokud jde o pravidla použitelná v projednávaném případě pro posouzení spolupráce účastníků řízení v průběhu správního řízení	II - 3211
	a) Argumenty účastníků řízení	II - 3211
	b) Závěry Soudu	II - 3213
		II - 3253

3. Pokud jde o skutečnost, že informace získané Komisí před spoluprací s Roquette byly k prokázání existence kartelové dohody nedostačující	II - 3216
a) Argumenty účastníků řízení	II - 3216
b) Závěry Soudu	II - 3217
4. Co se týče skutečnosti, že pouze poznatky poskytnuté Roquette byly určující pro vypracování Rozhodnutí	II - 3220
a) Argumenty účastníků řízení	II - 3220
b) Závěry Soudu	II - 3225
C – Co se týče skutečnosti, že Komise údajně nesprávně uvádí, že Roquette předala dotčené dokumenty až ve své odpovědi na žádost o informace	II - 3226
1. Argumenty účastníků řízení	II - 3226
2. Závěry Soudu	II - 3227
V – K porušení zásady ne bis in idem	II - 3228
A – Argumenty účastníků řízení	II - 3228
B – Závěry Soudu	II - 3230
K soudnímu přezkumu v plné jurisdikci	II - 3235
K žádostem o organizační procesní opatření	II - 3243
K nákladům řízení	II - 3249